

Budget 2021, plan 2022-2023

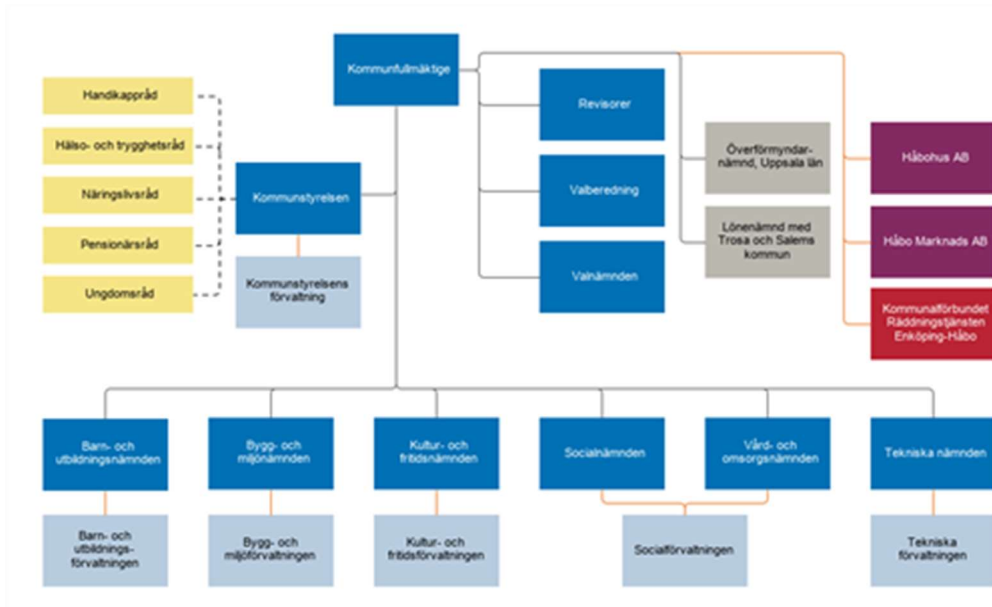

Innehållsförteckning

1 Organisation	3
2 Håbos styrmodell.....	3
3 Vision och mål för kommunen	4
4 Budgetprocess	7
5 Omvärldsanalys.....	9
6 Befolkningsprognos.....	12
7 Kostnadsanalys	17
8 Känslighetsanalys	18
9 Regeringens budgetproposition	18
10 Kommunens ekonomiska förutsättningar	20
11 Översikt över verksamhetens utveckling	24
12 Budget 2021 och plan 2022-2023	24
13 Investeringsbudget	31
14 Finansiering.....	34
15 Exploateringsbudget.....	34
16 Ekonomistyrprinciper	38

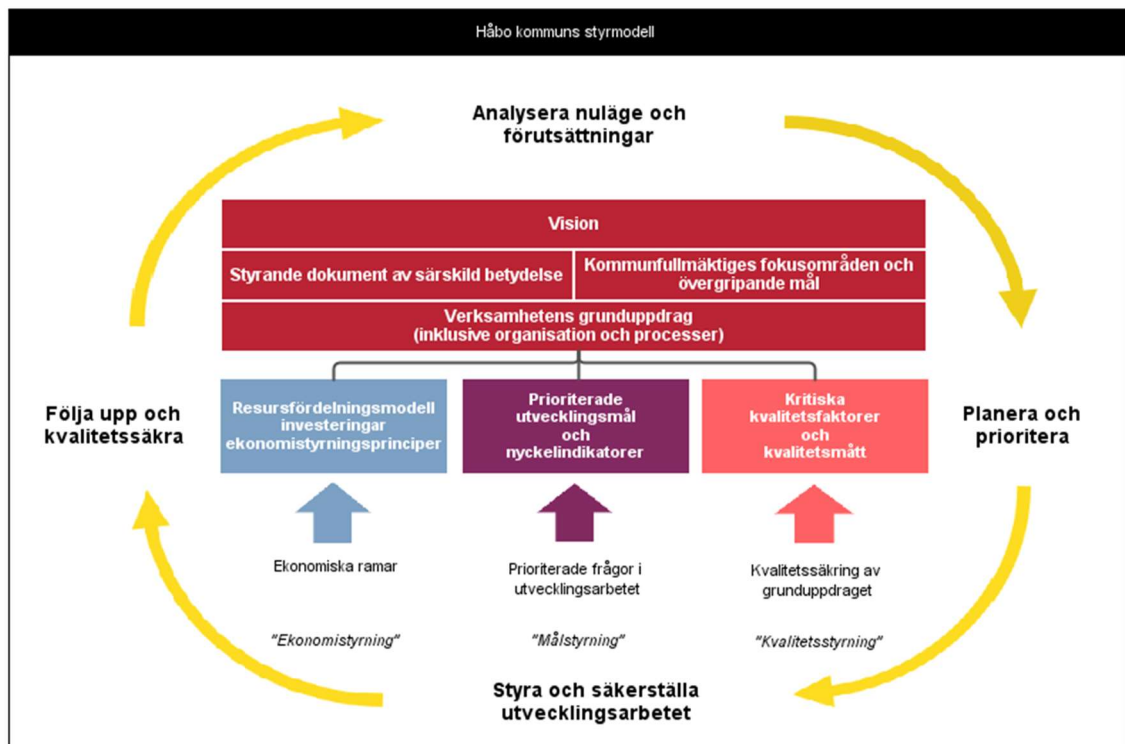
1 Organisation

Organisation

2 Håbos styrmodell

2.1 Styrmodell

I Håbo kommun tillämpas en horisontell och tillitsbaserad styrning. Styrmodellen består av tre delar, ekonomistyrning, målstyrning och kvalitetsstyrning och innebär att varje

organisatorisk enhet fristående ska analysera sitt nuläge, förutsättningar och utmaningar utifrån sitt eget grunduppdrag. Analysen ligger sedan till grund för planering och prioritering av enhetens kvalitetsarbete och utvecklingsmål utifrån enhetens givna budgetram. Uppföljning sker löpande under året och återkopplas främst i dialog med de styrande politikerna samt överordnad chef. Skriftlig återkoppling av mål- och kvalitetsarbetet sker två gånger per år i samband med delårs- och årsbokslut.

3 Vision och mål för kommunen

Kommunfullmäktiges mål syftar till kommunens långsiktiga utveckling med fokus på samhällsutveckling och demokratifrågor medan nämndernas mål- och kvalitetsstyrning fokuserar på kommunens grunduppdrag, service och lagstyrd verksamhet.

Kommunfullmäktiges fokusområden och mål är framtagna i blocköverskridande samverkan mellan de politiska partierna och gäller hela mandatperioden. Målen omhändertas av kommunstyrelsen och kommundirektör som tillsammans med kommunens ledningsgrupp styr och leder utvecklingsarbetet i dessa frågor.

Nämndernas, förvaltningarnas och avdelningarnas mål tas fram fristående från kommunfullmäktiges fokusområden och mål och har ibland ett kortare tidsperspektiv vilket innebär att de kan förändras under gällande mandatperiod. Dessa fastställs årligen i samband med budgeten.

Förutom de övergripande fokusområdena och målen fastställs även årligen finansiella mål för kommunen i samband med att budgeten antas.

3.1 Vision

24 mars 2014 antog kommunfullmäktige Håbos nya vision - Vårt Håbo 2030. Visionen är vägledande i kommunens arbete och visar hur kommunen ska utvecklas fram till år 2030.

I visionen Vårt Håbo 2030 kan man läsa:

”Året är 2030 och Håbo kommun i hjärtat av Mälardalen är en plats för hela livet. Det bor 25 000 invånare i vår växande kommun och vi har hög kvalitet i alla våra verksamheter. Här lever och arbetar vi i en attraktiv miljö med Mälarens vatten och naturen nära inpå oss. Vi ligger i en av Sveriges viktigaste tillväxtregioner med Stockholm runt knuten och vi bygger tillsammans vidare på det goda och hållbara samhället. Håbo år 2030 är en kommun för framtiden.”

Visionen har fyra huvudområden och där framgår det att:

- Vi ska vara **Hållbara Håbo** och sträva mot jämlikhet och delaktighet. Vi tar vårt långsiktiga ansvar för natur och klimat och är energieffektiva och fossilbränslefria.
- Bålsta ska vara en **levande småstad** med en intressant mix av människor, aktiviteter och service. Bålsta är en bra kombination av den täta stadens puls och småstadens stillhet.
- Håbo kommun ska vara den **naturnära Mälarkommunen** genom att tillgängliggöra natur och vattenmiljöer för boende och besökare. Samtidigt har vi ett stort ansvar att förvalta och bevara.
- Håbo kommun ska vara en **aktiv part i Mälardalen** genom att utnyttja sitt strategiska läge i regionen. Vi ska vara en attraktiv marknad för varor, tjänster, arbetsplatser, kompetens och kultur.

3.2 Kommunfullmäktiges fokusområden och övergripande mål

Med utgångspunkt i kommunens vision beslutade kommunfullmäktige den 10 december 2018 tre övergripande fokusområden för Håbo kommun från år 2019. Utifrån fokusområdena fastställde kommunfullmäktige den 6 maj 2019 tre övergripande mål för kommunen.

Målen omhändertas av kommunstyrelsen och kommundirektör som tillsammans med kommunens ledningsgrupp styr och leder utvecklingsarbetet. Det sker bland annat genom tillsättande av styrgrupper där en eller flera av ledningsgruppens medlemmar ingår. Styrgruppernas funktion är att leda och styra konkreta projekt, planer och aktiviteter i avsikt att nå fullmäktiges mål.

3.2.1 Ett starkt lokalt näringsliv och arbetsmarknad i fokus

Företagandet i Håbo kommun ska vara starkt och möjliggöra en lokal arbetsmarknad, för att skapa en levande småstad att både bo och verka i. Det lokala företagsklimatet ska stärkas. Samverkan mellan kommun och näringsliv sker naturligt och utvecklas på efterfrågan från kommun eller företag. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

Övergripande mål
Öka företagarnas nöjdhet med kommunens och bolagens fysiska och digitala bemötande
<i>Målet syftar till att förbättra det lokala näringslivsklimatet, att ha näringslivets frågor i fokus.</i>
<i>Genom att utveckla dialogen mellan kommunen och företagen kan en bättre förståelse för varandras villkor och förutsättningar nås. Kontakten med kommunen/bolagen ska upplevas enkel och underlätta för företagen att planera proaktivt.</i>

3.2.2 Samhällsbyggnad med helhetssyn och livsperspektiv i fokus

I samhällsbyggnaden är det helhetssyn med livsperspektiv som ska vara i fokus, både översiktligt och i detalj. Alla aspekter ska belysas när Håbo kommun planerar och bygger samhället för framtiden – bostäder, näringsliv, rekreation, samhällsservice, kollektivtrafik och infrastruktur. Det kräver ett nära och tidigt samarbete mellan olika förvaltningar, med näringsliv och byggherrar samt medborgare. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

Övergripande mål
Utveckla områden för bostäder, arbetsplatser och service utifrån samhällets behov
<i>Målet syftar till en utveckling av kommunens samhällsbyggnad utifrån ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart perspektiv. Utvecklingen ska ske utifrån en helhetssyn och i nära samverkan mellan kommunens verksamheter och i dialog med medborgare och näringsliv.</i>
<i>Genom ett ökat fokus och prioritering inom samhällsbyggnadsområdet ska attraktiva områden för boende och service växa fram. Planlagd mark ska säkerställas i tid för byggnation och utveckling av samhället.</i>

3.2.3 Mötesplatser för alla och ett engagerat föreningsliv i fokus

I Håbo kommun ska det finnas möjligheter för alla att hitta sitt sammanhang. Håbo kommun ska erbjuda möjligheter till mötesplatser för människor i olika åldrar och olika delar av livet och ta tillvara på det engagemang som finns i föreningar och hos medborgare. Med ett väl utvecklat föreningsliv och bra förutsättningar för alla typer av föreningar att kunna bedriva sin verksamhet skapas möjligheter för alla. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

Övergripande mål
Utveckla mötesplatser som stärker Håbos attraktivitet
<i>Målet syftar till att öka kunskapen och utveckla upplevelsen av befintliga mötesplatser samt att skapa nya som ytterligare möter efterfrågan från kommunens medborgare och besökare.</i>
<i>Mötesplatserna ska attrahera alla som vistas i Håbo kommun och stärka Håbos identitet. Forum för dialog och samverkan med kommunens medborgare, näringsliv och föreningar ska utvecklas för att möta upp behovet vid ett växande Håbo.</i>

3.3 Finansiella mål

Kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten med mål och riktlinjer för att uppnå god ekonomisk hushållning. Finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning ska också anges. Kommunens finansiella mål fastställs årligen av kommunfullmäktige i samband med budget.

Övergripande mål
Kommunens resultat ska över perioden uppgå till i genomsnitt två procent av skattenettet exklusive realisationsvinster och investeringsbidrag från andra än staten
Överskott och intäkter av engångskaraktär ska i första hand användas till att minska kommunens skuldsättningsgrad eller för att finansiera kommunens investeringar
Exploateringsverksamheten ska totalt sett ge ett ekonomiskt överskott till kommunen

Dagens kommuninvånare ska finansiera sin egen välfärd och inte förbruka vad tidigare generationer tjänat ihop. Annars skjuts betalningar upp till framtida generationer. God ekonomisk hushållning förutsätter därför att kommunen har överskott över tiden.

Investeringsnivån är oftast högre än de avskrivningar på investeringar som varje år belastar resultatet. Kommunen behöver överskott för att finansiera investeringar, annars måste kommunen låna mer pengar eller frigöra resurser exempelvis genom att sälja anläggningstillgångar eller minska verksamhetens kostnader.

De pensionsrättigheter som anställda tjänat in före år 1998 är inte finansierade. Dessa rättigheter måste därför finansieras nu eller i framtiden. Redovisningsmetoden (den så kallade blandmodellen) innebär att dessa åtaganden inte bokförs som skulder i balansräkningen och att värdesäkring inte kostnadsförs. För närvarande innebär det bland annat att kommunen redovisar lägre kostnader än man hade gjort om alla pensionskostnader hade medräknats. Om ett antal år kommer det att vara tvärtom.

Överskott är nödvändig förutsättning för att kommunen ska ha en buffert för att kunna möta oväntade händelser eller sämre tider, utan att behöva göra drastiska nedskärningar i verksamheten.

4 Budgetprocess

Enligt kommunallagens kapitel 11 ska kommunfullmäktige varje år fastställa budget för kommande år och en plan för de två följande åren. Budgeten ska innehålla skattesats och anslagen för driftbudget och investeringsbudget för verksamheten. Det ska framgå hur verksamheten ska finansieras och finansiella mål för en god ekonomisk hushållning ska anges. Budgeten ska även innehålla en plan för verksamheten och planen ska innehålla mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Förslag till budget ska upprättas av kommunstyrelsen före oktober månads utgång och fastställas i november. Om det finns särskilda skäl får budgetförslaget upprättas i november månad och budgeten får fastställas i december. Även om budgetförslaget inte upprättas förrän i november måste dock skattesatsen för följande år föreslås redan i oktober.

Förändring med anledning av Coronaviruset

Med anledning av Coronaviruset och den osäkerhet som förelåg vad gäller ekonomin för åren 2020 och 2021 beslutade kommunstyrelsen den 1 juni att tidplan för budgetarbetet revideras. Förändringen som beslutades mot den tidigare beslutat tidplan KS 2020-02-10 § 15 var att beslutet om inriktningsramar för år 2021 som kommunstyrelsen skulle ha beslutat i juni utgår. I övrigt gjordes inga förändringar.

Förändring i budgetarbete inför år 2021-2023

En förändring var att nämndernas budgetunderlag ska lämnas i ett tidigare skede, i september, för att få en bredare förankring. Verksamhetsanalysen som förvaltningarna tidigare år lämnat under våren, ersattes således av ett budgetunderlag från nämnderna efter sommaren.

Kommunkoncernledningsgruppen arbetade fram arbetsramar för nämnderna utifrån ekonomiska förutsättningar och planeringsförutsättningar.

Beslut om kommunfullmäktiges mål, skattesats, definitiva ramar för driftbudget och investeringsbudget, finansiering/upplåning och ekonomistyrprinciper sker i november.

Nämnderna beslutar om sin budget och verksamhetsplan i december.

Tidplan och aktiviteter

Tidplanen ska visa hur processen ska löpa på för att säkerställa att beslut tas i tid och med tillräckliga underlag.

De ekonomiska förutsättningarna för kommunens verksamhet, utifrån kommunens finansiella mål, tas fram under våren. Dessa förutsättningar, tillsammans med befolkningsprognosen som visar de demografiska förändringarna samt prispförändringar, bildade arbetsramar som nämnderna hade att utgå ifrån.

I april-maj har kommunstyrelsen informerats om de ekonomiska förutsättningarna och planeringsförutsättningar åren 2020-2021.

Förvaltningar och nämnder arbetar med budgetunderlag från våren fram till augusti så att förslag från nämnd kan lämnas senast i början på september. Underlaget baseras på de analyser som tagits fram under våren och sommaren, det vill säga analys av den egna verksamheten utifrån förändringar i befolkning, lagar och förordningar, lokaler och kapitalkostnader samt möjliga omprioriteringar och effektiviseringar. Investeringar på kort och lång sikt ska ingå.

I september kommer kommunstyrelsen att informeras om nämndernas budgetunderlag.

I början på oktober presenterar Håboalliansen förslag till kommunens budget med

kommunfullmäktiges mål, skattesats, ramar för driftbudget och investeringsbudget, finansiering/upplåning och ekonomistyrprinciper, vilket kommunstyrelsen behandlar i slutet på oktober. Oppositionen lämnar sitt förslag i mitten på oktober.

I december fastställer nämnderna och kommunstyrelsen sin budget och verksamhetsplan utifrån kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Tidplanen nedan visar de viktigaste händelserna i årets process.

Datum	Aktivitet	Berörd
VÅREN		
10 feb	Beslut om tidplan för budgetprocessen	KS
13 feb	Skatteprognos från SKR	
27 mar	Befolkningsprognos klar	PoE-avd
03 apr	Ekonomiska förutsättningar klara. Anvisningar för budgetförslag till nämnder	Ekonomiavdelning/ ledningsgrupp
16 apr	Regeringens vårproposition	
27 apr	Information om ekonomiska förutsättningar och planeringsförutsättningar	KS
29 apr	Skatteprognos från SKR	
1 juni utgår	Beslut om inriktningsramar för nämndernas drift och investering	KS
HÖSTEN		
24 aug	Skatteprognos från SKR	
10 sep	Nämndernas budgetförslag beslutade	Nämnder
14 sep	Information om nämndernas budgetförslag	KS
22 sep	Regeringens budgetproposition	
24 sep	Budgetkonferens – Nämndernas budgetförslag presenteras och diskuteras.	KS, nämndordförande och vice, KLG
1 okt	Skatteprognos från SKR	
5 okt	Håboalliansens förslag till Budget och mål 2021, plan 2022-2023	KS Au
okt	Samverkan med fackliga representanter	
11 okt	Oppositionens förslag till budget, inlämnat för utskick till KS	
19 okt	Beslut om budget och mål 2021, plan 2022-2023.	KS
2 nov	Beslut om budget och mål 2021, plan 2022-2023. Driftbudgetramar, investeringsramar, upplåning, skattesats, ekonomistyrprinciper (övergripande mål)	KF
dec	Nämnder beslutar om budget och verksamhetsplan	Nämnder
31 dec	Protokoll från nämndbeslut ska vara expedierat till KS i Ciceron	Nämnder

5 Omvärldsanalys

5.1 Omvärlden och utmaningar för Region Uppsala

Omvärldsanalysen är hämtad från den regionala utvecklingsstrategin (RUS) för Region Uppsala.

En föränderlig omvärld

Utvecklingen i världen kan beskrivas som genuint osäker och ger upphov till ett antal globala samhällsutmaningar. De är utgångspunkt för FN:s hållbarhetsmål, EU:s strategier och den nationella politiken, där demografisk utveckling, globalisering, klimat, miljö och energi samt social sammanhållning särskilt lyfts fram. Alla människor, företag, stater och regioner påverkas av dessa samhällsutmaningar och har ett ansvar att hantera dem. Det globala hänger ihop med det lokala. I detta avsnitt beskrivs de globala utmaningarna kortfattat, tillsammans med några centrala frågor som den regionala utvecklingsstrategin behöver hantera. Därefter sammanfattas regionens nuläge, dess styrkor och svagheter, vilket landar i tre övergripande utmaningar för vårt län.

Världen knyts samman och allt hänger ihop

Den starkaste utvecklingskraften sedan andra världskriget kommer ur den snabba globalisering som inneburit ett paradigmskifte i hur människor rör sig, företag agerar och samhällen fungerar. Globaliseringen drivs av en snabb teknikutveckling, i synnerhet av framväxten av internet, och sammanlänkade ekonomier. Världens befolkning växer från 7,4 miljarder till omkring 10 miljarder år 2050. På många sätt har världen aldrig haft det bättre. En miljard människor har lyfts ur fattigdom under de två senaste decennierna och den ekonomiska utvecklingen har stärkts.

Städerna växer

En trend som stärks av globaliseringen är urbaniseringen – att människor bor och arbetar i allt större städer. I början av 2010-talet bor hälften av alla människor i städer. År 2030 beräknas andelen öka till 70 procent. I städerna genereras mer än 80 procent av global BNP. Där finns ett brett utbud av arbetstillfällen och arbetskraft. Stadstillväxten erbjuder möjligheter att skapa smarta, hållbara samhällen och städer, med hållbara transportlösningar och energieffektiva byggnader, och införa ny teknik. Många städer lider dock av stora sociala problem, trängsel och miljöförstöring, som måste hanteras för att värna människor och natur.

Tekniken och digitaliseringen utvecklas snabbt

Digitaliseringen av samhället och teknikutveckling har förändrat tillvaron för människor och företag i hela världen på oerhört kort tid. Tekniken kommer att ta stora steg framåt och nya innovationer lär förändra vårt beteende och få dramatiska konsekvenser för staters, näringslivets och individers sammankoppling, produktivitet, effektivitet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning.

Digitalisering, smarta telefoner, nya betalningslösningar och innovation stödjer framväxten av nya, revolutionerande affärsmodeller. Ett synligt resultat är en ökad konkurrens, liksom en lokal och global delningsekonomi som gör underutnyttjade resurser tillgängliga för fler.

Klimatet förändras och miljön hotas

Den snabba globaliseringen, växande ekonomier och ökat välstånd sedan 1950-talet har fått och kommer att få stora konsekvenser på jordens klimat och ekosystem. Bara några graders högre medeltemperatur medför allvarliga konsekvenser för kommande

generationers livsförutsättningar. Oförutsedda effekter uppstår, som riskerar att tippa över utvecklingen i en oönskad riktning, bortom människans kontroll. Det krävs en smart och innovationsdriven utveckling som genererar ekonomiskt värde, mänskligt välbefinnande och anpassning till de ramar planeten och miljön sätter. Den svenska ambitionen är att vara internationellt ledande i arbetet med att nå en hållbar utveckling och bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer, som visar vägen till hur minskade utsläpp kan kombineras med ekonomisk tillväxt, jobb och välstånd.

Konflikterna och de sociala spänningarna ökar

Historiskt sett pågår få väpnade konflikter i världen, även om antalet har ökat något under senare år. Flera av konflikterna får konsekvenser långt utanför de direkt berörda länderna. En ökad efterfrågan och konkurrens om sinande naturresurser, vatten och livsmedel väntas ge upphov till fler konflikter. De flyktingströmmar som uppstått under senare tid är sannolikt bara början på en större folkvandring som kan komma att pågå i många år framåt. Nationellt riskerar missnöje, orättvisor och utanförskap skapa sociala spänningar som kan följas av främlingsrädsla och minskad tillit i samhället.

Befolkningen växer och andelen äldre ökar

Förändringar i befolkningens sammansättning har stor betydelse för de offentliga välfärdssystemen. Enligt den senaste långtidsutredningen beräknas Sveriges befolkning öka med 3 miljoner invånare fram till år 2060.

Utifrån senare års invandring och befolkningsökning bedöms Uppsala län passera 500 000 invånare omkring år 2050. Under kommande decennier har Sverige stora demografiska utmaningar, med minskande arbetskraft och vikande skatteunderlag. Den högre livslängden innebär att andelen äldre ökar snabbt, vilket på sikt ökar kostnaderna för vård och omsorg, även om äldre människor kommer att vara friska längre än gårdagens.

Den globala konkurrensen ökar och den ekonomiska geografin förändras

Konkurrensen mellan länder, regioner och företag hårdnar, samtidigt som behovet av samarbete ökar. De mest framgångsrika platserna i denna nya ekonomiska geografi lyckas locka till sig investerare, besökare och invånare med de bästa förutsättningarna för hållbar ekonomisk utveckling och jobbskapande. All utveckling är global och lokal, allt hänger ihop lokalt. Administrativa gränser luckras upp och människor och företag verkar i allt större arbetsmarknadsregioner, vilket i sin tur genererar högre ekonomisk tillväxt och sysselsättning än i mindre regioner.

En framgångsrik region med potential

De senaste åren kan Uppsala län uppvisa en, i jämförelse med andra svenska regioner, stark utveckling.

Flera indikatorer pekar på att länet är attraktivt för både företag och individer att bo och verka i. Länet har en stark sysselsättnings- och befolkningsutveckling, vilket tillsammans med ett positivt födelsetal gör området till det snabbast växande i landet vid sidan av Stockholm. Länet har bland landets lägsta arbetslöshet, även om den skiftar mycket mellan kommuner och mellan olika grupper, där utlandsfödda, funktionsnedsatta och ungdomar som hoppar av gymnasieskolan har mycket svårt att komma in på arbetsmarknaden. Länets samlade förmåga till förnyelse och innovation ligger enligt flera mätningar i toppskiktet för riket. Näringslivet har en god internationell konkurrenskraft, med en väl utvecklad basindustri och framstående framtidsbranscher som life science, tech, gröna näringar, energiteknik och avancerade material – från pulverstål till nano-partiklar. Besöksnäringen ökar i omsättning, liksom servicesektorn, och många nya bolag växer fram. Detta, tillsammans med ett starkt

regionalt företags- och innovationsstöd, en diversifierad arbetsmarknad och närhet till ett antal statliga myndigheter, har bidragit till att regionen klarar konjunktursvängningar bättre än flera andra svenska regioner.

Länet ingår i Stockholm–Mälarenregionen – en av Europas snabbast växande – och har en stark tradition av kunskap, kultur och kompetens. Inte minst tack vare Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet, där forskning, utbildning och samverkan främjar kunskap, demokrati och samhällsutveckling. Det geografiska läget i Stockholm–Mälarenregionen, närheten till Arlanda och väl utbyggd kollektivtrafik ger god tillgänglighet inom och mellan regionerna. Länet präglas av närhet och består av åtta kommuner med stor landsbygd, attraktiva tätorter och Uppsala stad som geografiskt nav. Det finns en mångfald av natur- och kulturmiljöer, med kusten, Mälaren,

Dalälven och livsmiljöer som attraherar fler invånare. Trots att Uppsala län kan uppvisa en stark historisk utveckling finns det områden som behöver utvecklas och stärkas. Det handlar exempelvis om att möta efterfrågan på bostäder, livsmedel och upplevelser, öka kapaciteten inom mjuk och hård infrastruktur samt koppla länet till den växande huvudstadsregionen. På det sociala området gäller det att minska arbetslösheten, förbättra folkhälsan och utjämna skillnaderna mellan olika grupper och mellan länets kommuner.

Tre utmaningar för Uppsala län

Genomgången av länets styrkor och svagheter, kombinerat med hot och möjligheter från omvärlden, kan summeras i tre övergripande utmaningar för Uppsala län.

- Att fortsätta växa och vara en tillgänglig region i ett större sammanhang, som erbjuder trygga och stimulerande livsmiljöer och bostäder efter behov, samt minskar miljöbelastningen.
- Att vara en hållbar och nyskapande region som ger förutsättningar för ett växande arbetsliv och värdeskapande företag i en världsledande miljö för innovation, kreativitet och kompetens.
- Att vara en öppen och attraktiv region som genom god ekonomisk bärkraft bidrar till att invånarna kan leva ett gott liv, med hög kompetens, god hälsa och delaktighet i samhälle och arbetsliv.

Regional utvecklingsstrategi (RUS)

Regionförbundets förbundsfullmäktige antog den regionala utvecklingsstrategin (RUS) i februari 2017.

Regionens vision är

”Ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft”

Strategins olika mål och förslag till åtaganden samlas under tre strategiska utvecklingsområden:

- *En växande region*
- *En nyskapande region*
- *En region för alla*

Varje område innehåller mätbara mål som visar vad som behöver uppnås på länsnivå. I en bilaga beskrivs och konkretiseras varje mål. För att ge målen relevans kan flera mål brytas ner på kommunal nivå, utifrån nuläge och ambition i respektive kommun. Det är upp till varje kommun att välja egen målnivåer, som relaterar till nuläge och ambition.

https://www.regionuppsala.se/Global/LLK/Regional%20utveckling/RUS_Ma%cc%8alb%20ilaga.pdf

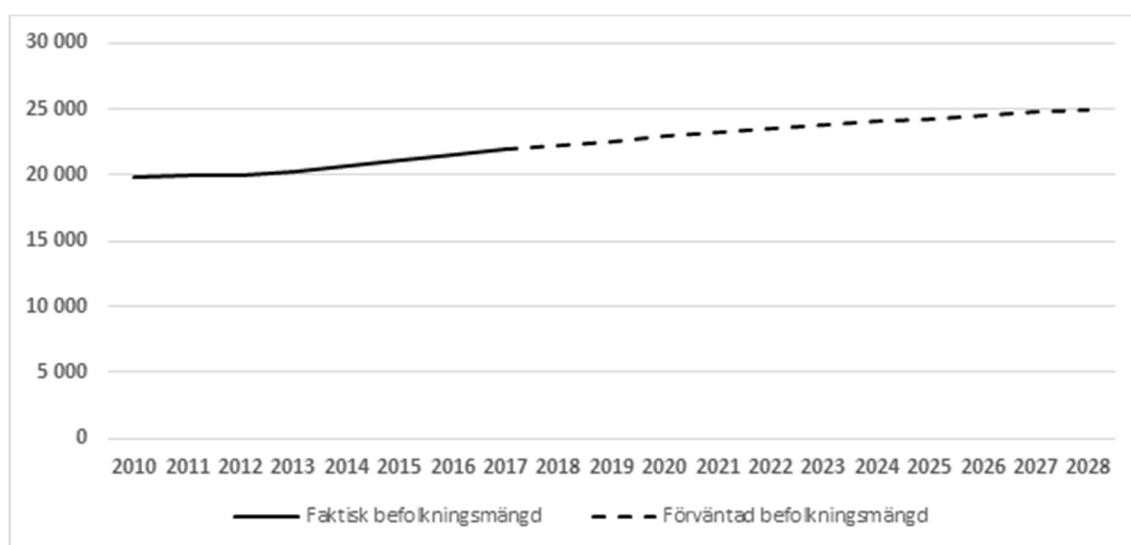
6 Befolkningsprognos

Plan- och exploateringsavdelningen har tagit fram en befolkningsprognos för perioden 2020-2030. Befolkningsprognosen utgör ett viktigt underlag för planeringen av den kommunala verksamheten och för beräkning av skatteunderlaget.

För budget 2020 och plan 2021-2022 används medelscenariot.

Befolkningsprognos Håbo kommun 2020-2030

Den positiva befolkningstillväxten väntas fortsätta i Håbo kommun. Enligt kommunens befolkningsprognos väntas befolkningen öka till 24 992 personer år 2030, vilket motsvarar en ökning med 3 058 personer jämfört med 2019. Procentuellt motsvarar detta en ökning med 13,9 procent. Utslaget per år under prognosperioden väntas befolkningen öka med i snitt 278 personer per år. Befolkningstillväxten väntas dock vara något högre under prognosens första år, med en ökning på 340 och 328 personer år 2020 och 2021, för att därefter successivt sjunka till en befolkningsökning med drygt 210 personer år 2030.

Tabell 1. Befolkningsutveckling 2010 - 2030. Diagrammet visar den faktiska befolknings-utvecklingen mellan år 2010 och år 2019 enligt statistik från SCB, samt den förväntade befolkningsutvecklingen mellan år 2020 och år 2030 enligt befolkningsprognosen.

Under hela prognosperioden väntas knappt 75 procent av den positiva befolkningstillväxten bero på ett positivt flyttnetto, medan 25 procent beror på ett positivt födelsenetto. Såväl flyttnetto som födelsenetto väntas vara högst under prognosperiodens första år, för att därefter sjunka under prognosperiodens senare del.

År	Flyttnetto	Inflyttade	Utflyttade	Födelse- netto	Födda	Döda	Folk- mängd	Folk- ökning	Ökning i procent
2019	302	1 490	1 188	65	218	153	21 934	370	1,7 %
2020	265	1 506	1 242	76	225	149	22 274	340	1,6 %
2021	250	1 508	1 258	78	232	154	22 603	328	1,5 %
2022	234	1 509	1 275	80	238	158	22 916	314	1,4 %
2023	221	1 511	1 290	80	243	163	23 218	301	1,3 %
2024	211	1 516	1 305	80	247	168	23 508	290	1,3 %
2025	202	1 521	1 319	77	249	172	23 787	279	1,2 %
2026	194	1 528	1 334	73	251	177	24 054	267	1,1 %
2027	187	1 534	1 347	69	252	183	24 310	256	1,1 %
2028	179	1 537	1 358	64	252	188	24 553	243	1,0 %
2029	169	1 540	1 371	58	250	193	24 780	227	0,9 %
2030	161	1 542	1 381	51	249	198	24 992	213	0,9 %

Tabell 2. Sammanställning av befolkningsutvecklingen och de faktorer som påverkar denna. Uppgifterna för 2019 enligt statistik från SCB. Uppgifterna från 2020 och framåt är prognosticerade värden enligt befolkningsprognosen.

Åldersgrupper

När befolkningsprognosen bryts ner i olika åldersgrupper visas förändringar i kommunens åldersstruktur.

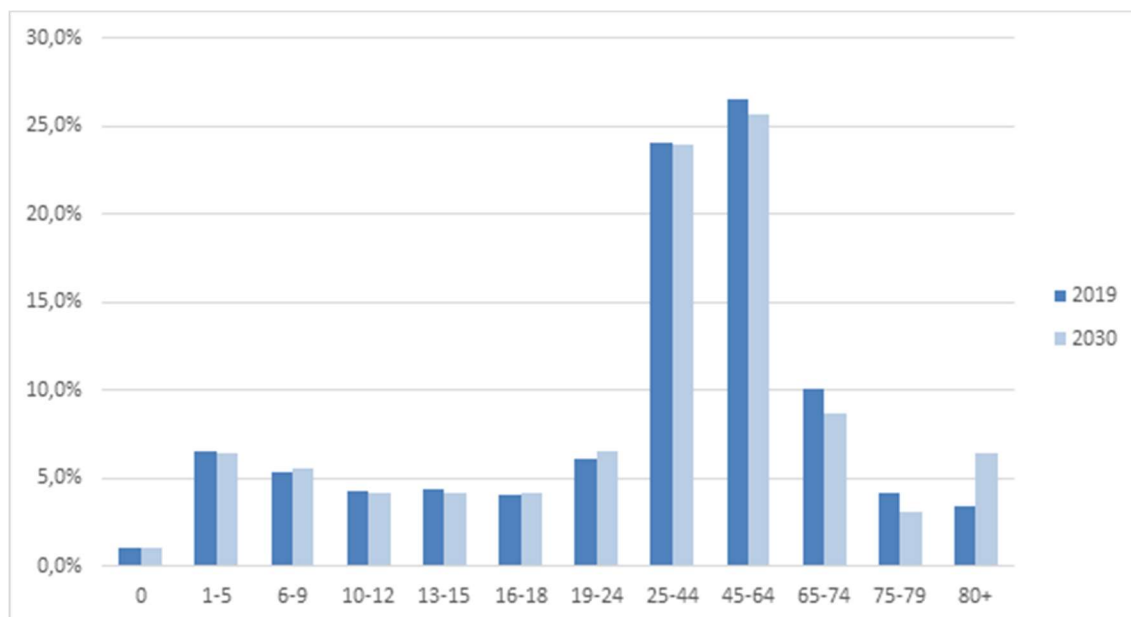
Ålder	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
0	231	242	249	255	260	264	266	268	268	268	267	266
1-5	1 434	1 437	1 451	1 444	1 484	1 507	1 539	1 563	1 581	1 592	1 599	1 599
6-9	1 164	1 186	1 228	1 299	1 303	1 308	1 311	1 297	1 329	1 347	1 373	1 394
10-12	939	959	940	933	933	973	1 012	1 055	1 041	1 047	1 024	1 047
13-15	970	986	1 009	981	1 001	984	977	976	1 014	1 051	1 091	1 077
16-18	903	923	943	991	1 006	1 027	1 005	1 025	1 011	1 005	1 004	1 038
19-24	1 332	1 348	1 383	1 435	1 457	1 477	1 528	1 552	1 581	1 596	1 622	1 624
25-44	5 276	5 335	5 385	5 444	5 532	5 593	5 676	5 747	5 813	5 886	5 929	5 972
45-64	5 817	5 972	6 047	6 129	6 187	6 285	6 329	6 366	6 399	6 408	6 418	6 421
65-74	2 204	2 074	2 022	1 948	1 899	1 866	1 852	1 885	1 930	1 977	2 069	2 182
75-79	923	1 005	1 069	1 094	1 086	1 047	1 005	936	881	846	816	764
80+	741	808	877	965	1 071	1 175	1 287	1 384	1 464	1 530	1 569	1 609

Tabell 3. Befolkningsmängd per åldersgrupp. Uppgifterna för 2019 enligt statistik från SCB. Uppgifterna från 2020 och framåt är prognosticerade värden enligt befolkningsprognosen.

Den största förändringen sker bland personer över 80 år. 2019 uppgick antalet äldre över 80 år till 741 personer. Enligt befolkningsprognosen förväntas antalet öka till 1 609 personer till 2030. Detta motsvarar en ökning med 868 personer, och en ökning med 117 procent. År 2019 uppgick andelen äldre personer över 80 personer 3,4 procent av den totala befolkningen. År 2030 väntas andelen ha ökat till 6,4 procent av befolkningen.

Även antalet barn och unga väntas öka under prognosperioden. Antalet barn i

förskoleåldern (1 – 5 år) väntas öka med 165 barn fram till 2030, vilket motsvarar en procentuell ökning med 11,5 procent. Antalet barn i grundskoleåldern (6 – 15 år) väntas öka med knappt 450 barn under prognosperioden, vilket motsvarar en ökning med 14,4 procent. Den största ökningen väntas ske bland 6-9-åringarna, vilka väntas öka med 230 barn fram till 2030. Detta motsvarar en ökning med 19,7 procent.

Tabell 4. Åldersgrupper som andel av den totala befolkningen 2019 och 2030. Statistik från SCB för år 2019. Uppgifterna från 2020 är prognosticerade värden enligt befolkningsprognosen.

Om befolkningsprognosen

Håbo kommun beställer sedan 2017 befolkningsprognos från Statistiska Centralbyrån, SCB. SCB har gjort antaganden om fruktsamhet, dödlighet, inflyttning, utflyttning och immigration.

I den prognosmodell som används utgår framskrivningen från befolkningen efter ålder och kön 2019-12-31. Dödligheten antas följa samma utveckling som riket under prognosperioden, enligt SCB:s riksprognos. Dödligheten justeras dock regionalt i åldersklasserna 20 – 64 år och 65-90 år för män och kvinnor efter jämförelse med rikets dödlighet under perioden 2010-2019. Fruktsamheten antas följa utvecklingen för riket, men nivån justeras regionalt.

Den tidigare observerade in- och utflyttningen till varje region utgör grunden för antaganden om omflyttningen. Kön- och åldersfördelningen för inflyttning baseras på tidigare flytt mönster. Inflyttningsmönstret kan sedan justeras för varje prognosår efter åldersfördelningen i SCB:s riksprognos. Utflyttningsrisken baseras på tidigare års flytt mönster. Immigrationen till kommunen baseras på den antagna immigrationen till riket enligt riksprognosen.

Håbo kommun har även försett SCB med uppgifter om den förväntade bostadsproduktionen under prognosåren, som ingår som underlag till den förväntade inflyttningen.

Kommunen har beställt tre prognoser utifrån den förväntade bostadsproduktionen; scenario låg, medel och hög. Scenario medel utgör kommunens huvudprognos, och är det scenario som redovisas ovan. Scenario låg bygger på ett årligt tillskott om 150 bostäder, vilket är i nederkanten av kommunens bostadsförsörjningsprogramms riktlinjer om 150-200 bostäder årligen. Scenario medel, som utgör kommunens huvudscenario, baseras på bostadsförsörjningsprogrammets övre målsättning om 200 bostäder årligen.

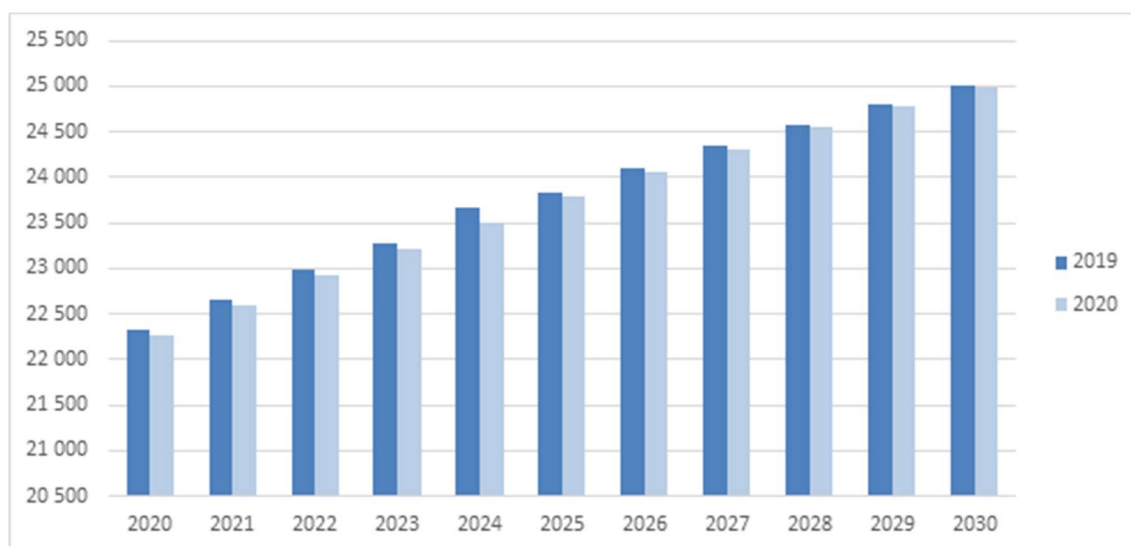
Scenario hög motsvarar en ytterligare förhöjd byggtakt om 300 bostäder årligen.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
LÅG	21 934	22 274	22 603	22 870	23 127	23 375	23 612	23 837	24 051	24 253	24 440	24 614
MEDEL	21 934	22 274	22 603	22 916	23 218	23 508	23 787	24 054	24 310	24 553	24 780	24 992
HÖG	21 934	22 274	22 603	22 963	23 308	23 642	23 963	24 272	24 569	24 853	25 119	25 371

Tabell 5. Befolkningsmängd år 2017-2028 enligt befolkningsprognosens tre scenarier. Statistik från SCB för år 2027, befolkningsprognos för år 2018-2028.

Skillnad mellan befolkningsprognos 2019 och befolkningsprognos 2020

2020 års befolkningsprognos visar en något lägre utveckling år 2019 års befolkningsprognos. Vid föregående års befolkningsprognos slutår 2030 väntades befolkningen uppgå till 25 009 invånare, vilket kan jämföras med 24 992 invånare i 2020 års befolkningsprognos. Detta motsvarar en skillnad med 17 personer.

Tabell 6. Jämförelse mellan den förväntade befolkningsmängden enligt 2019 års befolkningsprognos och årets befolkningsprognos.

2019 års befolkningsprognos visar en något snabbare befolkningstillväxt, främst under prognosperiodens första år. Detta beror på att kommunens antaganden om bostadsproduktionen, och därmed antalet inflyttade, var högre i föregående års prognos.

6.1 Bostadsproduktion

Under 2019 färdigställdes 186 nya bostäder, sett till antal utfärdade slutbesked. Flertalet av dessa tillkom i centralorten Bålsta, och då främst i projektet Våppeby äng. Även utanför centralorten tillkom flera nya bostäder. I Skokloster färdigställdes 26 nya bostäder i projektet Gropen, där 13 parhus uppfördes, och på landsbygden uppfördes ett flertal småhus.

Bostadsproduktionen under de närmaste åren kommer framför allt att vara koncentrerad till Bålsta. Under 2019 lämnades bygglov för 49 småhus och 125 lägenheter i flerbostadshus, vilket sammantaget ger 174 bostäder. Utöver detta lämnades även bygglov för 60 bostäder i vårdboende. Färdigställandet av dessa bostäder kommer bli under 2020-2021, med tyngdpunkt på 2021. Det innebär att 2020 kommer att uppvisa en relativt låg produktionsvolym, sett till tidigare års produktionstakt.

Det finns en stor volym bostäder i flera av de detaljplaneprojekt som är under framtagande. När de planerna genomförs finns goda förutsättningar för en uppåtgående trend i bostadsbyggandet. Detta dock under förutsättning att byggherrarna ser att det finns en efterfrågan på bostadsmarknaden.

Ett av de större kommande exploateringsprojekten för bostäder är det så kallade Tvåhus-området. Första etappen utgörs av 97 bostadsrättslägenheter i flerbostadshus. Hela Tvåhusområdet mellan järnvägen och Stockholmsvägen kan komma att innehålla uppåt 500 bostäder i flerfamiljshus. Utbyggnaden kommer att pågå i flera år. Den första etappen beräknas färdigställas under 2021-2022.

I Lindegårdsvägens södra del, invid Åbergs museum, uppförs cirka 30 hyreslägenheter som beräknas färdigställas under 2020.

Planeringen för etapperna i det stora utvecklingsprojektet kring Bålsta centrum fortsätter. Den första etappen kring Bålsta torg med resecentrum beräknas ge möjlighet för uppförandet av cirka 500 bostäder. Utvecklingen kommer ske successivt. Uppskattningsvis skulle cirka 100 bostäder kunna stå färdiga 2023. Även arbetet med etapp 6, området runt själva centrumbyggnaden, fortgår. I planarbetet skapas utrymme för ökade ytor för handel och kontor samt cirka 175 bostäder i flerfamiljshus. År 2023 uppskattas cirka 50 bostäder färdigställas.

I gamla Bålsta pågår de förberedande arbetena på Björkvallen. Projektet innehåller 110 bostäder, såväl lägenheter i flerfamiljshus och småhus. Hela projektet väntas färdigställas under 2022.

Ett annat projekt i gamla Bålsta är utvecklingen runt ”Gästis” med cirka 60 lägenheter i flerbostadshus. Detaljplanen för området antogs i december 2019, men överklagades. Förutsatt att detaljplanen vinner laga kraft under 2020 väntas bostäderna kunna färdigställas under 2022-2023.

Vid Dalängen invid Gröna Dalen pågår även arbete med att ta fram en ny detaljplan som möjliggör uppförandet av omkring 70 småhus och 50 seniorlägenheter i flerbostadshus (Bovieran). Området beräknas kunna färdigställas under 2022-2023.

Även utanför Bålsta finns flera bostadsprojekt. Ett sådant projekt ligger i Skokloster, söder om Slottsskolan, där Håbohus önskar uppföra 30 hyreslägenheter och skapa lokaler för utökad service i ett centralt läge. Projektet väntas färdigställas under 2022.

Tabellen nedan visar en uppskattning kring bostadsproduktionen i kommunen under kommande år. Det råder dock stor osäkerhet kring det framtida bostadsbyggandet, bland annat till följd av osäkerheter på bostadsmarknaden i och med Corona krisen 2020.

Förväntad bostadsproduktion			
År	Flerbostadshus	Småhus	Totalt
2020	40	40	80
2021	100	40	140
2022	225	40	295
Totalt till och med 2022	365	120	485
Förväntat bostadsbyggande 2023-2026	500	150	650

Sammanställningen visar att många nya bostäder kan möjliggöras under kommande år. Håbo kommun behöver utveckla planberedskap, men det är marknaden och efterfrågan på bostäder som styr byggherrarnas tidsplan.

7 Kostnadsanalys

Förskola, fritidshem, grundskola, gymnasieskola LSS, individ- och familjeomsorg och äldreomsorg står för 81 procent av Håbo kommuns nettokostnader.

Av tabellen nedan framgår att Håbo kommuns nettokostnad för dessa verksamheter år 2019 är cirka 5 miljoner kronor högre än kommunens referenskostnad.

Referenskostnaden är den kostnad kommunen normalt skulle ha utifrån kommunens egna strukturella förutsättningar och med en genomsnittlig kostnadsnivå.

Referenskostnaden används i utjämningsystemet för att ge kommunerna samma ekonomiska förutsättningar att bedriva obligatorisk verksamhet.

Den nuvarande kostnadsutjämnningen reviderades från år 2020 och kommunen fick lättnader med ett införandebidrag i utjämnningen, tillsammans med flera andra kommuner, för att effekten av avgiften annars skulle bli för stor för att bära på endast ett år. Införandebidraget kommer successivt att minskas, åren 2021-2023 för att sista året får kommunen bära avgiften i kostnadsutjämnningen fullt ut. Som jämförelse var avgiften i kostnadsutjämnning år 2019 7,7 miljoner kronor och efter det att systemet är fullt genomförd år 2023 kommer avgiften att uppgå till, allt annat oförändrad, till 21,9 miljoner kronor. Tabellen nedan visar referenskostnaden enligt det gamla utjämningsystemet. Referenskostnaden enligt det nya utjämningsystemet kommer att innebära fortsatta anpassningar av kommunens verkliga kostnader till referenskostnader och kan innebära neddragningar av verksamhetens kostnader.

Positiva värden, på raden Skillnad 2019 mkr i tabellen, indikerar att Håbo har högre kostnader än förväntat och negativa värden indikerar att Håbo har lägre kostnader än förväntat, med hänsyn taget till kommunens strukturella förutsättningar.

2019	Förskola	Fritidshem	Grundskola F-9	Gymnasieskola	LSS	IFO	Äldreomsorg	Totalt
Avvikelse i procent	-2,7 %	-5,1 %	4,3 %	-4,2 %	4,2 %	7,2 %	3,1 %	
Nettokostnad kr per invånare	7 518	1 700	14 637	4 933	4 031	2 852	7 572	
Referenskostnad kr per invånare	7 727	1 792	14 028	5 149	3 869	3 072	7 345	
Skillnad kr per invånare	-209	-92	609	-216	162	-220	227	
Skillnad 2019, mkr	-5	-2	13	-5	4	-5	5	5
Skillnad 2018, mkr	-6	-6	17	0	3	-13	12	7

Källa: Kolada

Den största avvikelsen återfinns inom verksamheten grundskola som ligger 13 miljoner kronor högre än referenskostnaden. Även LSS och äldreomsorgens nettokostnad ligger över referenskostnaden.

Det är viktigt att analysera orsaken till att kommunens kostnader avviker från referenskostnaden och överväga vilka möjligheter som finns att anpassa verksamheten mot referenskostnadsnivån.

8 Känslighetsanalys

Kommunens ekonomi är utsatt för påverkan från omvärlden. En känslighetsanalys som visar förändringar i ett antal storheter ger följande riskexponering för år 2021:

- Ökade löner med 1 procent - motsvarar 8,5 miljoner kronor i ökade kostnader
- Minskning av kostnader med 1 procent - motsvarar 12 miljoner kronor i sänkta kostnader
- 100 fler/färre invånare - motsvarar cirka 10 miljoner kronor i ändrade skatteintäkter
- Räntan ökar med 1 procent - motsvarar 3,1 miljoner kronor i ökade kostnader
- Höjd skatt 50 öre - motsvarar 26 miljoner kronor i ökade intäkter
- Skatteunderlaget ändras med 1 procentenhet - motsvarar 10 miljoner kronor i ändrade intäkter

9 Regeringens budgetproposition

Den 21 september presenterade regeringen budgetproposition för 2021 (2020/21:1) och Höständringsbudget för 2020 (2020/21:2). Budgetpropositionen syftar till att ange politikens inriktning för perioden 2021–2023. Höständringsbudgeten anger förändringar i årets budget.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) redogör för propositionerna i sitt cirkulär 20:37 om hur kommuner och regioner påverkas:

Nedan sammanfattas några av satsningarna:

- Ytterligare 10 miljarder kronor satsas på generella medel till kommuner och regioner för 2021 och med 5 miljarder kronor för 2022. Tillsammans med tidigare ändringsbudgetar är det en ökning med 22,5 miljarder kronor för 2021 och med 17,5 miljarder kronor för 2022 jämfört med BP20. För 2023 aviseras ingen ökning.
- Riktat statsbidrag på 4 miljarder kronor för äldreomsorgen.
- Ytterligare 5 miljarder kronor, totalt 10 miljarder, har avsatts för att ersätta kommuner och regioner för merkostnader inom hälso- och sjukvården samt omsorgen 2020.
- Omsorgslyftet inom äldreomsorgen ökar med 1,7 miljarder kronor.

Ekonomi

Arbetsgivaravgifter sänks för unga 19–23 år, 19,73 procent istället för 31,42.

Kommundelegeration inrättas 2021-2023 med syfte är att stödja enskilda kommuner och regioner med stora utmaningar, 250 miljoner kronor.

Ytterligare 5 miljarder kronor, totalt 10 miljarder, har avsatts för att ersätta kommuner och regioner för merkostnader inom hälso- och sjukvården samt omsorgen 2020. Inget 2021.

Skola och utbildning

Regeringen aviserar 1 miljard kronor till skolan för att skapa förutsättningar för kommuner att kunna erbjuda ökad undervisningstid, personalförstärkningar och bättre förutsättningar för personalen. Satsningen gäller enbart 2021 och finansieras delvis genom att man avslutar satsningen på lärarassistenter på 500 miljoner kronor. *SKR vet i nuläget inget om förutsättningarna eller villkoren för dessa statsbidrag.*

Statsbidraget för yrkesvux, utbildningsplatser inom gymnasial yrkesutbildning för vuxna, utökas med 1 013 miljoner kronor för 2021 och 1 313 miljoner för 2022. Anslaget utökas till totalt 3 843 miljoner respektive 3 777 miljoner år 2021 respektive 2022, inklusive satsningarna på lärcentrum och språkträning i äldreomsorgen. För 2023 anges ingen extra utökning på yrkesvux.

Med satsningen på yrkesvux vill regeringen att kommunerna ska kunna erbjuda sammanlagt 63 500 statligt finansierade helårsplatser under 2021 enligt det regelverk som börjar gälla den 1 januari 2021 där staten finansierar sju platser av tio och kommunerna tre. Kommunerna har tidigare medfinansierat statsbidraget med 50 procent. I vårpropositionen 2020 aviserade staten att de finansierar samtliga platser i regionalt yrkesvux under 2020.

Även satsningar på språkutveckling förskola 100 miljoner, lovskola och läxhjälp 170 miljoner med flera mindre satsningar.

Kultur och fritid

Regeringen aviserar stimulansmedel för stödda omställning och återstart inom kulturområdet om en miljard kronor för 2021.

Funktionshinderomsorg

Höjning av schablonersättning personlig assistans med 3,5 procent till 315 kronor per timme.

Ekonomiskt bistånd

Regeringen föreslår en förändring av jobbstimulansens särskilda beräkningsregel vid försörjningsstöd, så att 50 procent av arbetsinkomsten beaktas vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd. Den tidigare beräkningsregeln avsåg 25 procent av arbetsinkomsten. Den särskilda beräkningsregeln gäller i 24 månader. Syftet med förändringen är att minska marginaleffekterna vid arbete. Förändringen i beräkningen av jobbstimulansen föreslås träda i kraft den 1 januari 2022. Reformeringen av ekonomiskt bistånd beräknas till 100 miljoner kronor årligen från och med 2022.

Äldreomsorg

Propositionen innehåller 4 000 miljoner kronor i riktat, permanent statsbidrag, utan krav på bemanning eller liknande.

Omsorgslyftet utvidgas med 1 700 miljoner kronor 2021. Det kan nu användas även till redan anställd personal och första linjens chefer och omfattar totalt 3 394 miljoner 2021. Det minskas sedan till 510 miljoner 2022 och 210 miljoner 2023.

Investeringsstöd för äldreboende på 500 miljoner kronor fortsätter till och med 2023.

10 Kommunens ekonomiska förutsättningar

10.1 SKRs skatte- och statsbidragsprognos

I sitt senaste cirkulär 20:37 (2020-10-01) gör Sveriges Kommuner och Regioner SKR följande bedömning:

Jämfört med den prognos SKR publicerade i augusti (cirkulär 20:32) räknar SKR nu med lägre skatteunderlagstillväxt 2020, högre 2021 och åter lägre 2022–2023. Den ändrade bedömningen beror både på att SKR justerat sin bild av den samhällsekonomiska utvecklingen och förslag i budgetpropositionen för år 2021.

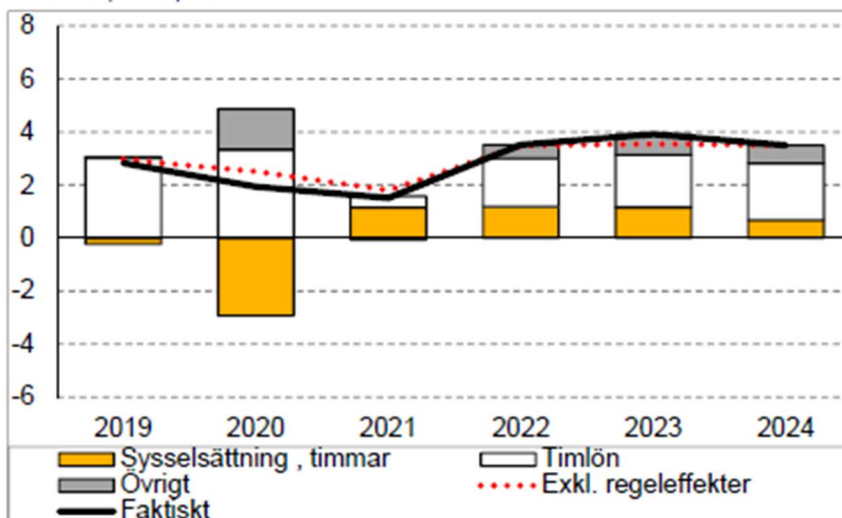
Samhällsekonomisk utveckling

Skatteunderlagsprognosen vilar på ett scenario för samhälls ekonomin där en stadig men utdragen återhämtning driver den svenska ekonomin mot normalkonjunktur 2024. Därmed stärks resursutnyttjandet gradvis, efter det stora fallet i produktion och sysselsättning under första halvåret i år. Antagandet om återhämtning, samt nulägets stora slack i ekonomin, innebär ett antal år med hög tillväxt för BNP och sysselsättning. Den återhämtningsbana som SKR antar visar samtidigt att det tar lång tid att ta igen den stora smäll för samhälls ekonomin som pandemin har föranlett; exempelvis räknar SKR med att andelen arbetslösa i flera år kommer att överstiga de senaste årens nivåer. Den samhällsekonomiska utvecklingen kommer mer utförligt att beskrivas i *Ekonomirapporten, oktober 2020*.

SKRs prognos för 2020 visar att skatteunderlaget bromsar in ytterligare, till följd av kraftig ytterligare minskning av arbetade timmar (diagram 1). Detta motverkas visserligen av omfattande utbetalningar av permitteringslön (vilket i statistiken syns som löneutbetalningar utan motsvarande arbetsinsats, det vill säga höjd lön per arbetad timme) men lönesumman ökar ändå nästan inte alls och skatteunderlagstillväxten stannar strax under två procent. Dessutom dämpas skatteunderlagsutvecklingen av höjda grundavdrag för personer som fyllt 65 år. Detta kompenseras dock genom en höjning av det generella statsbidraget. Att skatteunderlagstillväxten inte blir ännu lägre förklaras av en mycket kraftig ökning av inkomster från arbetslöshetsersättning och sjukpenning, delvis till följd av tillfälliga åtgärder som beslutats för att mildra effekterna av covid 19-pandemin.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket, SKR

SKR räknar med en ihållande konjunkturåterhämtning under andra halvåret i år och 2021. Ett växande antal arbetade timmar leder därmed till en större ökning av lönesumman 2021 än 2020. Ökningen av skatteunderlaget hålls visserligen tillbaka när inkomster från sjukpenning återgår till mer normala nivåer och arbetslöshetsersättningarna inte ökar lika kraftigt som i år, när ”coronaåtgärder” fasas ut. Indexeringen av pensionsinkomster blir också mindre än 2020. Men dessa effekter övertrumpas av stigande arbetsinkomster. Den totala effekten är att både den faktiska och underliggande skatteunderlagstillväxten 2021 blir nästan lika låg som finanskrisens värsta år, 2009.

I SKRs scenario för 2022–2024 innebär vägen till konjunkturrell balans en ihållande stark sysselsättningstillväxt. Löneökningarna tilltar visserligen från den nuvarande låga takten men är måttliga i ett längre perspektiv. Detta bidrar till att skatteunderlaget växer långsammare än genomsnittet för de senaste konjunkturcyklerna.

Skatteunderlagets utveckling de närmaste åren påverkas av flera regelförändringar vars effekter på regioners och kommuners skatteintäkter regleras genom höjningar och sänkningar av det generella statsbidraget. Det betyder att skatteunderlagets underliggande ökningstakt avviker från den faktiska både 2021, 2022 och 2023.

Förändring jämfört med SKR:s augustiprognos

Jämfört med den prognos SKR publicerade i augusti (cirkulär 20:32) har SKR justerat ner skatteunderlagets ökningstakt i år, justerat upp utvecklingen nästa år och reviderat ner utvecklingen åren därefter.

Ändringarna beror delvis på att SKR nu utgår från en lite annorlunda bild av den samhällsekonomiska utvecklingen än den SKR grundade förra prognosen på. I den aktuella kalkylen blir nedgången i arbetade timmar i år mindre än vad SKR beräknade i augusti. Samtidigt är den beräknade uppgången 2021–2023 inte fullt lika stor som i augustiberäkningen.

Utöver revideringar i den samhällsekonomiska bilden har SKR också gjort ändringar till följd av förslag i budgetpropositionen för 2021. Dessa påverkar skatteunderlagets faktiska utveckling men inte den underliggande, eftersom konsekvenserna för regionernas och kommunernas skatteintäkter neutraliseras på det generella statsbidraget. År 2021 dämpas skatteunderlaget av förslaget om höjt grundavdrag för personer som fyllt 65 år och förstärks av förslaget om ändrade förmånsvärden för personbilar. Nettoeffekten är negativ. År 2022 beräknas effekten av ändrade förmånsvärden för personbilar bli lite större än 2021, vilket förstärker skatteunderlagstillväxten marginellt. År 2023 beräknas effekten av ändrade förmånsvärden för personbilar öka ytterligare. Detta år förstärks skatteunderlaget dessutom av det förslag regeringen avser att lämna om att den så kallade riktåldern i pensionssystemet då ska höjas från 65 till 66 år.

Ytterligare en faktor som påverkar den aktuella prognosen är att effekterna av möjligheten för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag att avsätta 100 procent av 2019 års vinst upp till en miljon kronor nu beräknas bli avsevärt mycket mindre än enligt tidigare beräkningar.

Procentuell förändring	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2019–2023
SKR okt	2,8	1,9	1,5	3,5	3,9	3,5	14,5
SKR okt, underliggande	3,0	2,5	1,8	3,5	3,6	3,5	15,1
Reg sep	2,9	2,0	2,2	3,6	3,9		15,5
ESV sep	2,7	1,0	1,5	3,8	3,6		13,1
SKR aug	2,8	2,4	1,3	3,9	4,0		15,2

10.2 Skatte- och statsbidragsintäkter för Håbo kommun

Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag för Håbo kommun beräknas med hjälp av SKRs modell för skatter och bidrag enligt SKRs skatteprognos 1 okt (cirkulär 20:39). Kommunens senaste befolkningsprognos används som grund, från våren 2020. Utfallet i augusti 2020 beräknas bli betydligt mindre än den tillväxten av befolkning som låg till grund för skatteprognosen och kommer att påverka befolkningstillväxten för år 2021, se nedan.

Skatteintäkter

Skatteintäkterna beräkna öka med endast 22,8 miljoner kronor till år 2021 jämfört med år 2020, som följd av konjunkturen.

Regleringsavgift

Regleringsavgiften ökar med 43,7 miljoner kronor till år 2021. Det beror på att det särskilda statsbidraget för flyktingmottagande, välfärdsmiljarderna, samt de extra statsbidragen med anledning av covid-19 bland annat, samt de nya ökningarna av de generella statsbidragen, 10 miljarder, helt ingår i regleringsavgiftsposten från år 2021. Regleringsavgiften/bidraget minskar betydligt år 2022 och 2023 som följd av att statens tillskott av statsbidrag inte är permanenta.

De riktade satsningarna i budgetpropositionen på äldreomsorg 4 miljarder kronor och skola 1 miljard skola ingår **inte** i de generella statsbidragen nedan. Det är enligt SKR oklart om förutsättningarna eller villkoren för dessa statsbidrag. Det innebär att det är oklart om de ska räknas som generella statsbidrag eller som riktade statsbidrag direkt till verksamheterna. Detta får hanteras när mer information finns.

Införande bidrag

Införandebidraget, som tillfördes kommunen som kompensation för förändring i kostnadsutjämningen 2020, minskar med 9,3 miljoner kronor till år 2021 och upphör helt år 2023.

LSS-avgift

LSS-avgiften minskar med 8,9 miljoner kronor till år 2021. Det är en följd av att kommunens kostnad för LSS år 2019 ökade mer än i en genomsnittlig kommun.

Totala intäkter

Totalt sett beräknas skatte- och statsbidragsintäkterna uppgå till 1 304,0 miljoner kronor för 2021. Det är 57,2 miljoner kronor mer än budget år 2020, men 33,1 miljoner kronor mer än prognosen för 2020. Det tyder på att kommunerna är väl kompenserade år 2020 för lågkonjunkturen som covid-19 orsakat, men också att ökningen till 2021 är mycket begränsad.

Prognosen för 2021 är 15,1 miljoner kronor högre än prognosen i augusti, mycket till följd av de extra statsbidragen. För år 2022-2023 är ökningen 35-40 miljoner kronor per år.

Osäkerhet befolkningsutvecklingen, ännu lägre skatteintäkter

En stor osäkerhet har uppstått under sommaren kring befolkningen som inte ökar i den takt som befolkningsprognosen räknat med. 31 december 2019 var befolkningen 21 934 invånare och enligt befolkningsprognosen ska antalet öka med 340 invånare till 22 274 till 2020 års slut. Enligt SCBs månadsstatistik är det 22 009 invånare per 31 augusti, det vill säga en ökning med endast 75 invånare hittills.

Om antalet invånare är 200 färre än beräknat per 1 november 2020, medför det 14,3 miljoner kronor mindre i skatteintäkter år 2021 än vad tabellen nedan visar. Hänsyn har

inte tagits till detta i budgeten.

mkr	Budget 2020	Prognos 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Skatteintäkter	1 108,3	1 098,8	1 121,6	1 172,5	1 226,8
Inkomstutjämnning	112,9	111,2	114,3	114,9	120,1
Kostnadsutjämnning	-23,8	-25,9	-22,9	-23,3	-22,0
Regleringsavgift/bidrag	22,3	22,4	66,1	56,6	39,8
Införande bidrag	21,1	21,1	11,8	4,8	
LSS-utjämnning	-40,8	-40,9	-32,0	-32,5	-32,9
Fastighetsavgift	43,6	43,6	45,1	45,1	45,1
Generellt statsbidrag flykting/välfärdmiljarder	3,2	3,2			
Extra statsbidrag		37,4			
Summa	1 246,8	1 270,9	1 304,0	1 338,1	1 376,9

10.3 Förutsättningar för Håbo kommun

Förutsättningar för Håbo kommun

Utifrån SKRs prognos och med kommunens befolkningsprognos utifrån befolkningsökning år 2021 enligt tidigare prognos om 328 invånare, visar beräkningarna att kommunen har ett sämre ekonomiskt läge för 2021-2023, än tidigare beräknat.

Jämfört med den prognos SKR publicerade i augusti räknar SKR nu i oktober med att den beräknade uppgången 2021-2023 inte fullt ut är lika stor som i augustiberäkningen.

Skatteintäkter och generella statsbidrag ökar mellan prognos 2020 och 2021 med 33,0 miljoner kronor. I jämförelsen mellan beslutad budget 2020 avseende skatteintäkter och statsbidrag och beräknade intäkter för år 2021 är ökningen 57,2 mkr, då är inte de statliga tillskotten beslutade för år 2020 inräknade i budget 2020.

För år 2022-2023 ökar intäkterna med 34-39 miljoner kronor för respektive år. Beräkningen är mycket preliminär och kan förändras utifrån nya prognoser för skatteintäkter, befolkning och löneökningnivå.

Eftersom kommunens befolkning växer, främst i yngre och äldre åldrar, innebär det att de ökade resurserna främst måste gå till fler platser inom förskola, skola och äldreomsorg. Beräkningar visar att dessa befolkningsförändringar kostar cirka 23 miljoner inför år 2021. Pris- och löneökningar uppgår till cirka 23 miljoner. Det innebär att hela ökningen av skatteintäkter och statsbidrag går till befolkningsökning och löne- och prisökning.

En annan riskfaktor som inte har beaktas i budget för år 2021-2023 är att befolkningen för år 2020 inte ökar enligt prognostiserade och som påverkar prognoser för åren 2021-2023. Om kommunen tappar befolkningen i förhållandet till den prognostiserade för åren 2020-2021 om ca 200 personer innebär det att mindre skatteintäkter och statsbidrag om ca 14,3 mkr för år 2021.

Varför 2 procent i årligt överskott som finansiellt mål?

Kommunen har som finansiellt mål att ha ett resultat på 2 procent i genomsnitt av skatte- och statsbidragsintäkterna under perioden. Det motsvarar cirka 25 miljoner kronor årligen. Detta överskott ska bland annat gå till att delfinansiera investeringar, för att allt inte ska behöva lånefinansieras. Det är därför viktigt att budgetera med minst 2

procent i resultat för att ha en buffert om intäkterna blir lägre än beräknat och för att undvika akuta besparingsåtgärder under pågående år.

Fler osäkerheter i skatte- och statsbidragsprognosen

Skatte- och statsbidragsprognosen bygger på att kommunens befolkning fortsätter att öka. Om befolkningsökningen är 100 färre än beräknat, innebär det lägre skatteintäkter med cirka 10 miljoner kronor. Osäkerheten som befolkningsutvecklingen orsakar, tillsammans det kända lägre ekonomiska utrymmet för kommande år, gör att fortsatta ständiga effektiviseringar krävs i verksamheten.

Kostnadsnivån i kommunen inom främst äldreomsorgen och grundskolan är fortsatt hög samtidigt som dessa målgrupper kommer att växa i framtiden.

11 Översikt över verksamhetens utveckling

	Bokslut 2019	Budget 2020	Prognos 2020*	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Antal invånare 31 dec	21 934	22 319	22 274	22 603	22 916	23 218
Kommunal skattesats per 100 kronor	21,34	21,09	21,09	21,09	21,09	21,09
Årets resultat, mkr	27 mkr	23 mkr	178 mkr	28 mkr	19 mkr	11 mkr
Årets resultat som andel av skattenettet	2,2 %	1,9 %	13,9 %	2,1 %	1,5 %	0,8 %
Årets resultat exklusive realisationsvinster och investeringsbidrag, mkr	-2 mkr	23 mkr	27 mkr	28 mkr	19 mkr	11 mkr
Årets resultat exklusive realisationsvinster och investeringsbidrag, som andel av skattenetto	-0,1 %	1,9 %	2,1 %	2,1 %	1,5 %	0,8 %
Soliditet	33 %	-				

* Delårsrapport augusti

12 Budget 2021 och plan 2022-2023

12.1 Beräkning av driftbudgetramar

Kommunens skatte- och statsbidragsintäkter fördelas årligen till nämnderna i form av driftbudgetramar. Basen för ramen är föregående års budget. Tillägg och avdrag görs genom en resursfördelningsmodell som består av olika delar och som beskrivs nedan. Planeringsårens ramar är preliminära och behandlas vid kommande års budgetprocess.

Totalt ökar nämndernas ramar med 47,6 miljoner kronor från år 2020 till 2021. Det är en ökning med 4 procent. Beräkningarna av de ekonomiska ramarna för år 2021 beskrivs nedan och redovisas i tabellerna nedan på övergripande nivå och lite längre ner på detaljerad nivå per nämnd och verksamhet.

Ramförändringar

tkr	2021	2022	2023
Befolkningsförändringar	-23 005	-35 327	-37 340
Löneökning	-17 170	-20 629	-21 674
Prisökning	-5 503	-5 613	-5 725
Kapitalkostnader	-6 903	-8 000	-8 000
Minskning av ramar	32 980	33 672	31 204
Övriga tillskott	-25 580	-500	500
Justering engångsätgärder	1 700		
Alliansen	-4 119		
Summa förändring	-47 600	-36 397	-41 035

Befolkningsförändring

Tillskott på grund av befolkningsförändring beräknas utifrån 2020 års budget och aktuell befolkningsprognos för respektive år. För perioden fördelas tillskottet till samtliga nämnder. Tillskottet för 2020 är 23,0 miljoner kronor.

Löneökning

Inför 2021 fördelas 17,2 miljoner kronor för löneökningar motsvarande ett genomsnitt på 2,0 procent. Ingen central pott för lönesatsning med 0,3 procent är avsatt för år 2021. För år 2022 och 2023 är löneökningsbudgeten beräknad till 2,3 procent.

Vid nämndernas budgetberäkning 2021 ska löneökning beräknas med 2,0 procent.

Observera att 2020 års lönesatsning har fördelas ut till nämnderna under hösten 2020, vilket har påverkat totalramen även år 2021 och framåt.

Prisökning

Ramarna ökas för samtliga nämnder för prisökning motsvarande 2 procents ökning för köp av verksamheter externt totalt 5,5 miljoner kronor.

När budget beräknas ska hänsyn tas till faktiska prisökningar.

Kapitalkostnader

Nämnderna tillförs budget för ökade kostnaderna för avskrivning och ränta på investeringar i anläggningar och fastigheter. Inför år 2021 har nämnderna nu tillförts 7,2 miljoner kronor.

Den ökade kostnaden ska inräknas i budgetförslaget.

Övriga ökning

Kostnadsökningar på fullmäktige, valnämnd och revisionens äskande, tillskott 232 000 kronor.

I samband med att budget 2020 beslutades fick kommunstyrelsens förvaltning i uppdrag att effektivisera verksamheten med 18,3 miljoner kronor. Till kommunstyrelsen redovisades kostnadsminskningar på 10,3 miljoner kronor. Ambitionen i budget 2020 var att resterande 8,0 miljoner kronor skulle minskas genom förändrat arbetssätt inom den nya samhällsbyggnads förvaltning. Bedömningen från förvaltningen är att på lite längre sikt kan effektiviseringar genomföras men blir svårt år 2021 då den nya organisationen är planerad att sjösättas andra halvåret 2021. Med anledning av detta ökas den ekonomiska ramen med 8,0 miljoner kronor för kommunstyrelsens förvaltning. I budgeten för år 2020 beslutades att HR-avdelningen skulle reducera

kostnaderna motsvarande 2,5 årsarbetare från 4,5 till 2,0 årsarbetare. Kostnadsreduceringar på HR-avdelningen bedöms få stor påverkan i det stödjande uppdraget till kommunens chefer inom HR-avdelningens specialistområden. Samtidigt har en omorganisation gjorts år 2020 där avdelningen är uppdelat på två självständiga avdelningar med två olika chefer. Förslaget är att HR-avdelningen återgår till en bemanning på 4,0 årsarbetare och att löneavdelningen utökas med en personalchef i samband med att kommunens lönenämnd år 2020 utökar lönesamverkan med ytterligare en kommun. Ytterligare ett förslag som lyfts för år 2021 är att det behövs en utrednings- och samordnande funktion på kommunstyrelsens förvaltning för att arbeta vidare med styrmodellen, systemutveckling, internkontroll och ekonomiska utredningar. Totalt uppgår tillskott till kommunstyrelsen till 12,0 miljoner kronor jämfört med budget 2020.

Socialnämnden fick tillskott med 10,5 miljoner kronor. I förhållandet till budgetram 2020 fick socialnämnden ett generellt besparingskrav på ca 1,5 miljoner kronor och övriga uppräkningskrav för demografi, lönekostnadsökning och prisuppräkningskrav för köpta tjänster om ca 1,7 miljoner kronor, således en nettoökning med ca 200 tkr i förhållandet till budget 2020. I samband med den stigande arbetslöshet och oro relaterad till pandemin bestämdes det av kommunledningsgruppen att tillföra nämnden ca 10,5 miljoner kronor i utökad arbetsram till totalt 10,7 miljoner kronor jämfört med budget 2020.

Vård- och omsorgsnämnden får tillskott med 15,3 miljoner kronor. I förhållandet till budgetram 2020 fick vård- och omsorgsnämnden ett generellt besparingskrav på cirka 7,7 miljoner kronor och ytterligare sparkrav för att minska kostnaderna i förhållandet till referenskostnaderna för kommunen om 6,7 miljoner, totalt 14,4 miljoner kronor. Nämnden fick kompensation för demografi, lönekostnadsökning och prisuppräkningskrav för köpta tjänster om cirka 19,7 miljoner kronor, nettoökning med cirka 5,3 miljoner kronor i förhållandet till budget 2020. I samband med den oro relaterad till pandemin bestämdes det av kommunledningsgruppen att tillföra nämnden 10,0 miljoner kronor i utökad arbetsram till totalt 15,3 miljoner kronor jämfört med budget 2020.

Utifrån kommunens resursfördelningsmodell, där nämnderna kompenseras för demografi, lönekostnadsuppräkningskrav och för prisuppräkningskrav, gjordes även en reduktion av budgeterat resultat motsvarande 2,0 procent av skattenetto eller 25,7 miljoner kronor till cirka 1,1 procent eller 14,3 miljoner kronor. I och med att skatteprognosen per 2020-08-24 blev 2,7 miljoner bättre ökar kommunens resultat till 1,3 procent eller till 17,0 miljoner kronor. För att budgeten ska redovisa ett positivt resultat för år 2021 bedömde kommunledningsgruppen att en generell minskning av ramarna om 2,5 procent var nödvändigt om 29,3 miljoner kronor och övriga neddragningar som beskrivs nedan om cirka 3,7 miljoner kronor.

Minskning av ramar för att uppnå ett budgeterat resultat om 1,3 procent

Minskning av ramar har lagts ut med 33 miljoner kronor totalt.

En generell minskning på 2,5 procent av föregående års budget har fördelas ut på samtliga nämnder, 29,3 miljoner kronor.

Kommunen har verksamheter vars kostnader överstiger den strukturellt betingade kostnaden för den verksamheten (den så kallade referenskostnaden). För att närma sig referenskostnaden får berörda nämnder effektiviseringskrav. Barn- och utbildningsnämnden som har cirka 5 miljoner kronor i avvikelser år 2018 har därför fått minskad ram med 1,25 miljoner kronor. Kultur- och fritidsnämnden minskas med 1,5 miljoner kronor.

Räddningstjänstens ram har justerats ner till direktionsbudgetäskande. Digitaliseringssatsningen har minskats med 100 000 kronor till 1,4 miljoner kronor.

Näringslivsfrämjande åtgärder har minskats med 680 000 kronor eftersom kommunikationsavdelningen sköter kommunikationen för den verksamheten.

Internhyra

Fastighetsavdelningen debiterar internhyra för verksamheternas användning av kommunens fastigheter och inhyrda lokaler. Internhyran för 2021 har beräknas utifrån budgetförändring för fastighetsavdelningen, faktiska kostnader 2019 samt användning av lokalerna, det vill säga kommunens självkostnad. Motsvarande omfördelning har nu gjorts av nämndernas budgetram så att ramen täcker kostnaden för respektive nämnd.

Nämndernas budgetförslag ska innehålla 2021 års aktuella hyra för befintliga lokaler samt för tillkommande lokaler.

Justering engångsåtgärder

Budgeten för digitalisering för år 2020 fördelades ut till olika nämnder som ett engångsbelopp och ramen måste därför återställas inför nytt år. Kultur- och fritidsnämnden fick ett engångstillskott med 1,7 miljoner kronor för utredningar år 2020, vilket återställs 2021.

Alliansens prioriteringar

Alliansens budget för år 2021 bygger på tre huvudsakliga inriktningar, ett Håbo som får möjlighet att återhämta sig p.g.a. pandemi som föreligger, centralisering av det som kan ska genomföras och att omorganisation kommer att ge effektivare förvaltningar och enheter.

Omprioriteringar har gjorts av budgetramar utifrån det underlag som kommunledningsgruppen redovisade till de förtroendevalda i budgetkonferensen som hölls 24 september. Detta innebär totalt sett 4,1 miljoner kronor i ökade budgetramar, förutom ovan angivna förändringar. Barn- och utbildningsnämnden får tillskott med 21,2 miljoner kronor, kultur- och fritidsnämnden och vård- och omsorgsnämnden får tillskott med 6,4 miljoner vardera, digitalisering får tillskott med 5,1 miljoner och näringslivsverksamheten får tillskott med 100 000 kronor. Kommunstyrelsens ram minskas med 23,2 miljoner kronor, tekniska nämndens ram minskas med 7,5 miljoner, socialnämndens ram minskas med 3,0 miljoner och bygg- och miljönämndens ram minskas med 1,3 miljoner.

Övriga budgetförutsättningar

Internräntan sänks från 1,5 procent till 1,25 procent.

Personalomkostnadspålägget är oförändrat 40,15 procent enligt SKRs rekommendation.

Planåren 2022-2023

För planåren visas i driftbudgeten i avsnitt 12.4 hur nämndernas ramar kan utvecklas utifrån rådande ekonomiska läge och med budgetramar 2021 som utgångspunkt.

Med tillskott utifrån demografi samt en löne- och prisökning som år 2021, räcker det dock inte med effektiviseringar på cirka 2,5 procent för att nå ett resultat på 2 procent av skatteintäkter och statsbidrag.

BUDGETRAMAR 2021-2023	AKTUELL BUDGET 2020	Demo- grafi	Löne- kostnads- ökning 2 %	Prisökning 2 %, köp av verk- samhet	Effektivisering 2,5 %	Övrig minsk- ning	Övrig ökning	Justering engångs- åtgärder	Sept: Internhyra	Sept: Kapital- kostnad	Alliansen	Ramökning, total	BUDGET 2021	Ökning i procent
Kommunfullmäktige	-1 514	-19	-25				-35					-79	-1 593	5,2 %
Stöd till politiska partier	-1 050	-13					-21					-34	-1 084	3,2 %
Valnämnd	-23	0	0				-12					-12	-35	52,2 %
Revision	-1 311	-17	-8				-164					-189	-1 500	14,4 %
Driftbidrag Räddningstjänsten	-21 050	-267		-421		258						-430	-21 480	2,0 %
Driftbidrag Håbo Marknads AB	-500	0		0	0	500					0	500	0	-100 %
Digitalisering	0	-19			19	100		-1 500			-5 100	-6 500	-6 500	
Kommunstyrelse	-62 163	-791	-1 167	-50	1 556	121	-11 617	200	-101		23 133	11 284	-50 879	18,2 %
Kultur- och fritidsnämnd	-55 959	-689	-391		1 356	1 500		1 700	246	-1 113	-6 356	-3 747	-59 706	6,7 %
Socialnämnd	-59 546	-668	-774	-214	1 485		-10 481	200	9		2 981	-7 462	-67 008	12,5 %
Bygg- och miljönämnd	-14 674	-171	-347		337			900	82		1 300	2 101	-12 573	14,3 %
Barn- och utbildningsnämnd	-618 176	-5 732	-9 429	-3 023	15 424	1 250			826		-21 174	-21 858	-640 034	3,5 %
Vård- och omsorgsnämnd	-306 644	-13 904	-4 286	-1 516	7 653		-3 250		463		-6 403	-21 243	-327 887	6,9 %
Teknisk nämnd	-55 081	-687	-743	-236	1 367			200	-1 259	-6 056	7 500	86	-54 995	-0,2 %
Överförmyndarnämnd	-2 200	-28	-1	-43	55							-17	-2 217	0,8 %
Summa verksamheter	-1 199 891	-23 005	-17 171	-5 503	29 252	3 729	-25 580	1 700	266	-7 169	-4 119	-47 600	-1 247 491	4,0 %

12.2 Skattesats 2020

Kommunens skattesats är oförändrat 21,09 kronor.

12.3 Resultatbudget

Prognosen för skatte- och statsbidragsintäkter och fördelningen av ramökning till nämnder innebär att 2021 års resultat för kommunen uppgår till 27,7 miljoner kronor. Det är 2,1 % procent av skatteintäkter och statsbidrag.

Detta är exklusive realisationsvinster, övertagande av anläggningar och övriga ersättningar från exploitörer.

Resultaträkning, mkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Verksamhetens intäkter	308,6	314,8	321,1	327,5
Verksamhetens kostnader	-1 448,7	-1 498,8	-1 537,4	-1 580,9
Avskrivningar	-69,9	-77,9	-85,9	-93,9
Verksamhetens nettokostnad	-1 210,0	-1 261,9	-1 302,2	-1 347,3
Skatteintäkter	1 108,3	1 121,3	1 172,5	1 226,8
Generella statsbidrag och utjämning	138,4	182,4	165,7	150,1
Verksamhetens resultat	36,7	41,9	36,0	29,6
Finansiella intäkter	2,6	2,6	2,6	2,6
Finansiella kostnader	-16,0	-16,8	-19,1	-21,5
Resultat efter finansiella poster/årets resultat	23,3	27,7	19,5	10,7
Resultat som andel av skattenettot	1,9 %	2,1 %	1,5 %	0,8 %

12.4 Driftbudget

tkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Kommunfullmäktige	-1 514	-1 593	-1 615	-1 635
Stöd till politiska partier	-1 050	-1 084	-1 099	-1 113
Valnämnd	-23	-35	-535	-42
Revision	-1 311	-1 500	-1 519	-1 537
Driftbidrag Räddningstjänsten	-21 050	-21 480	-21 782	-22 071
Driftbidrag Håbo Marknads AB	-500	0	0	0
Digitalisering	0	-6 500	-6 500	-6 500
Kommunstyrelse	-62 163	-50 879	-49 693	-48 729
Kultur- och fritidsnämnd	-55 959	-59 706	-58 999	-58 437
Socialnämnd	-59 546	-67 008	-65 904	-65 022
Bygg- och miljönämnd	-14 674	-12 573	-12 380	-12 226
Barn- och utbildningsnämnd	-618 176	-640 034	-631 593	-625 247
Vård- och omsorgsnämnd	-306 644	-327 887	-341 826	-358 204
Teknisk nämnd	-55 081	-54 995	-54 222	-53 603
Överförmyndarnämnd	-2 200	-2 217	-2 186	-2 161
Ofördelad kapitalkostnadsökning	0	0	-7 798	-15 423
Ofördelad löne- och prisökning internhyra	0	0	-26 235	-52 973
Summa verksamheter	-1 199 891	-1 247 491	-1 283 886	-1 324 923
Pensioner och upplupna löner	-25 000	-29 000	-33 000	-37 000
Internränta	17 000	17 069	17 069	17 069
Gemensamma kapitalkostnader, fastighetsskatt	-2 175	-2 441	-2 441	-2 441
Verksamhetens nettokostnad	-1 210 066	-1 261 863	-1 302 258	-1 347 295
Skatteintäkter	1 108 296	1 121 309	1 172 518	1 226 759
Statsbidrag och utjämning	138 399	182 438	165 660	150 059
Verksamhetens resultat	36 629	41 884	35 920	29 523
Finansiella intäkter	2 600	2 600	2 600	2 600
Finansiella kostnader	-16 000	-16 752	-19 104	-21 456
Resultat	23 229	27 732	19 416	10 667
Resultat som andel av skattenettet	1,9 %	2,1 %	1,5 %	0,8 %
<i>Resultat 2 % av skattenetto, tkr</i>	24 934	26 075	26 764	27 536

13 Investeringsbudget

13.1 Investeringar

Inför år 2021 föreslås förändringar i ekonomistyrprinciperna som innebär följande för investeringar:

Kommunfullmäktige beslutar om totalbudget för fleråriga projekt med belopp enligt tabellen nedan, i kolumnen för total budget. En del av investeringsprojekten har fått totalbeslut tidigare men många är nya. För de projekt som startar år 2021-2023, kommer beslut om totalbudget att fattas inför aktuellt budgetår.

Investeringsprojekten får inte starta innan startbeslut. Projekt som inte fått startbeslut är markerade med (P).

Kommunfullmäktige beslutar om årligt ramanslag för övriga investeringar per nämnd enligt tabellen.

tkr	Kommentar	Total budget, fleråriga projekt	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Kommunstyrelsen						
Fleråriga projekt, minst 5 miljoner						
1630 Omdaning kommunhus (P)	Förbered. fas 2020					
1640 Resecentrum*		-79 400	-35 132	-25 548		
Inventarier omdaning kommunhus (P)	Förbered. fas 2020					
Övriga investeringar, årligt anslag			-2 700	-2 700	-2 700	-2 700
Summa kommunstyrelsen		-79 400	-37 832	-28 248	-2 700	-2 700
Kultur- och fritidsnämnden						
Fleråriga projekt, minst 5 miljoner						
xxxx Utökning naturgräsplaner Futurum (P)**	Förbered. fas 2020					
xxxx Fotbollsanläggning inomhus (P)	Förbered. fas 2020					
xxxx Mötesplats centrum, skateområdet (P)		-11 000		-11 000		
xxxx Stadsparken, Gröna dalen, Trazan Banarne (P)	Förbered. fas 2021					
xxxx Biblioteket (P)	Förbered. fas 2021					
xxxx Multiarena Gröna Dalen (P)	Förbered. fas 2021					
Övriga investeringar, årligt anslag			-4 602	-3 510	-2 260	-2 000
Summa kultur- och fritidsnämnden		-11 000	-4 602	-14 510	-2 260	-2 000
Socialnämnden						
Övriga investeringar, årligt anslag				-200	-120	-120
Summa socialnämnden			0	-200	-120	-120

tkr	Kommentar	Total budget, fleråriga projekt	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Barn- och utbildningsnämnden						
Fleråriga projekt, minst 5 miljoner						
xxxx Tillbyggnad Västerångsskolans kök och matsal (P)	Förbered. fas 2020					
xxxx Gymnasieskola (P)	Förbered. fas 2020					
xxxx Grundskola F-9, 800-900 elever Knarrbacken (P)	Förbered. fas 2020					
xxxx Åsen förskola (P)	Förbered. fas 2022					
Övriga investeringar, årligt anslag			-13 228	-8 588	-6 288	-10 488
Summa barn- och utbildningsnämnden			-13 228	-8 588	-6 288	-10 488
Vård- och omsorgsnämnden						
Fleråriga projekt, minst 5 miljoner						
xxxx Korttidsboende äldre SoL 20 platser (P)	Förbered. fas 2021					
Övriga investeringar, årligt anslag			-1 920	-1 750	-8 250	-1 030
Summa vård- och omsorgsnämnden			-1 920	-1 750	-8 250	-1 030
Tekniska nämnden						
Gata/park						
Fleråriga projekt, minst 5 miljoner						
1364 (P) Kraftleden Trafiksäkerhet, Etapp 5, 6	Ny utredning bör genomföras	-20 847		-11 682	-6 684	
xxxx Kraftleden Trafiksäkerhet, Etapp 3, 4 (P)	Ny utredning bör genomföras	-19 033				-12 316
1390 GC-väg Viby - Vilunda		-9 655	-8 965			
1397 GC-väg Skokloster		-8 012	-2 500	-5 500		
xxxx Gång- och cykelväg Råbyleden M (P)	Förbered. fas 2021					
Övriga investeringar, årligt anslag			-35 912	-28 975	-28 652	-41 180
Summa Gata/park		-57 547	-47 377	-46 157	-35 336	-53 496
Fastighet och lokavård						
Fleråriga projekt, minst 5 miljoner						
1102 (P) LSS boende Dalvägen		-20 300	-3 000	-8 500	-8 800	
1103 (P) LSS boende Viby		-19 800	-4 000	-9 800	-6 000	
1143 (P) Gröna dalen fsk 2 avd		-15 000	-15 000	0	0	0
1188 (P) Skogsbyn utbyggnad (utökad budget 7,6 utöver 40,4 mkr se BUN)		-48 000	-35 000	-7 625	0	0
1138 Granåsen toaletter o kallgarage	Förbered. fas 2020/2021					

tkr	Kommentar	Total budget, fleråriga projekt	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
1184	Futurum om- och tillbyggnad (utökad budget 17 utöver 165 mkr se BUN)	-182 001	-32 001	-63 150	-10 000	0
1199	Skeppsgården ombyggnad föreningslokal	-7 000	-5 907	0	0	0
xxxx (P)	Ny Simhall	-191 000	-10 000	-70 000	-70 000	-41 000
xxxx (P)	Driftlokaler					
	Förbered. fas 2021					
	Övriga investeringar, årligt anslag***		-26 875	-32 360	-12 750	-13 700
	Summa fastighet och lokalvård	-490 101	-138 648	-191 435	-107 550	-54 700
	Summa tekniska nämnden skattefinansierat	-547 648	-186 025	-237 592	-142 886	-108 196
	Summa skattefinansierat	-668 048	-243 607	-290 888	-162 504	-124 534
	Vattenverket					
	Fleråriga projekt, minst 5 miljoner					
1267	Bålsta tätort ledningar	-116 900	-27 721	-21 100	-33 700	-32 100
1268	Bålsta tätort pumpstationer	-40 000	-11 916	-8 000	-20 000	
1269	Utloppsledning arv Bålsta	-13 000	-12 555			
1270	Ledning med stickspår Logistik Bålsta (P)	-17 000	-9 392	-7 500		
1271	GAP, huvudmatning (P)	-74 000	-12 000	0	-20 000	-16 000
1272	Omläggning ledning pga kapacitetsbrist	-5 000	-4 997			
1276	Reservoar och ledningar i Krägga (pga exploatering i området)	-20 000	-10 000	-10 000		
	Övriga investeringar, årligt anslag***		-36 911	-25 500	-24 000	-19 000
	Summa VA	-285 900	-125 492	-72 100	-97 700	-67 100
	Avfall					
	Fleråriga projekt, minst 5 miljoner					
1405	Projekt o utbyggnad ÅVC (P)					
	Förbered. fas 2021					
1411	Kärl fastighetsnära insamling***, ökn 5 mkr till totalt 24 mkr	-24 000	-24 000			
	Övriga investeringar, årligt anslag			-130	-50	-1 500
	Summa avfall	-24 000	-24 000	-130	-50	-1 500
	Summa taxefinansierat	-309 900	-149 492	-72 230	-97 750	-68 600
	SUMMA	-947 948	-393 099	-363 118	-260 254	-193 134

*1640 Resecentrum har i beslut KS § 151 lyft ur exploateringsbudgeten för Bålsta Centrum till ett separat investeringsobjekt med totalbudget 79,4 miljoner kronor.

*** Avfall kärl, utökad totalbudget från 19 mkr till 24 mkr (KF§102), men budget ska omprioriteras inom tekniska nämnden, vilket nu är gjort på markerade rader.

13.2 Exploateringsinvesteringar

tkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Skattefinansierad verksamhet	-4 809	-20 901	-44 579	-814
Taxefinansierad verksamhet VA	-29 506	-5 354	-1 103	0
Ökning omsättningstillgångar	-17 383	-1 421	-1 258	0
Summa	-51 698	-27 676	-46 940	-814

Exploateringsinvesteringar redovisas brutto här, det vill säga innan inkomster är avdragna. Budget 2020 är uppdaterad med 2019 års utfall.

14 Finansiering

tkr	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023	Perioden 2021-2023
Investeringsutgifter				
Skattefinansierade verksamheter	-290 888	-162 504	-124 534	-577 926
Taxefinansierade verksamheter	-72 230	-97 750	-68 600	-238 580
Exploatering, utgifter	-27 676	-46 940	-814	-75 430
Summa investeringar	-390 794	-307 194	-193 948	-891 936
Egen finansiering				
Budgeterat resultat	27 732	19 416	10 667	57 815
Avskrivningar	77 900	85 900	93 900	257 700
Exploatering, inkomster	40 851	54 353	0	95 204
Summa egen finansiering	146 483	159 669	104 567	410 719
<i>Lånefinansiering</i>	<i>-244 311</i>	<i>-147 525</i>	<i>-89 381</i>	<i>-481 217</i>
<i>Egen finansiering av investeringar, procent</i>	<i>38 %</i>	<i>52 %</i>	<i>54 %</i>	<i>46 %</i>

Finansieringsbehov

För år 2021 investeras 390,8 miljoner kronor inklusive alla exploateringsutgifter, varav 146,5 miljoner kronor kan finansieras med egna medel. Nyupplåningsbehovet för år 2021 beräknas därför till 244,3 miljoner kronor. Behovet kan variera i tid beroende på om investeringar och exploateringar följer tidsplanen.

För hela perioden år 2021-2023 beräknas 892,0 miljoner kronor investeras, varav 411 miljoner kronor kan finansieras med egna medel. Nyupplåningsbehovet för perioden år 2021-2023 beräknas därför till 481,2 miljoner kronor.

15 Exploateringsbudget

Med exploateringsverksamhet avses åtgärder för att anskaffa, bearbeta och iordningställa råmark för att kunna bygga bostäder, affärer, kontor eller industrier. Där ingår också att bygga kompletterande gemensamma anordningar som gator, grönområden, VA- anläggningar m m.

Beloppet nettoexploatering utgör nettot av samtliga inkomster och utgifter. Ett positivt belopp innebär att inkomsterna är större än utgifterna. Ett negativt belopp innebär att utgifterna är större än inkomsterna.

Den totala beslutade budgeten för alla pågående projekt visar ett positivt kassaflöde/nettoexploatering på 44,8 miljoner kronor för hela projekttiden. Detta har förändrats

sedan tidigare rapportering eftersom kommunstyrelsen har beslutat att bryta ut resecentrum mm ur exploateringsbudgeten för Bålsta C och överföra det till kommunstyrelsens investeringsbudget. Därmed minskar den totala exploateringsbudgeten med 79,4 miljoner, varav 35,1 mkr avsåg år 2021 och därmed ökar investeringsbudgeten 35,1 miljoner kronor år 2021. Nya projektet Entré Lillsjön har också tillkommit efter beslut i KS i september.

För år 2021 är exploateringen budgeterad med ett positivt kassaflöde/nettoexploatering på 13,2 miljoner kronor totalt för alla projekt. Budgeten är uppdaterad med 2019 års utfall. För år 2022-2023 budgeteras kassaflöde/nettoexploatering med 7,4 miljoner kronor respektive -840 000 kronor.

Det finns kommande nya projekt som inte ingår, som Logistik Bålsta kv 5-6 och Dalängen där exploateringsbudget är under beredning och som ger ekonomiska effekter.

	Total budget	Total prognos	Bokfört till och med 2019	Uppdaterad budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Inkomster							
Försäljning av mark	190 087	268 107	132 267	32 206	25 614	0	0
Ersättning från företag	110 581	73 910	34 731	49 030	0	26 820	0
Gåva mottagna anläggningar	59 406	66 493	0	44 187	0	15 219	0
Offentligt investeringsbidrag	0	1 670	0	0	0	0	0
VA-anslutningsavgifter	61 835	66 545	21 536	12 748	15 237	12 314	0
Gåva i form av VA-anläggningar	14 383	15 975	0	14 383	0	0	0
Summa inkomster	436 292	492 700	188 534	152 554	40 851	54 353	0
Utgifter							
Utgifter för kvartersmark	-76 704	-82 903	-59 921	-17 383	-1 421	-1 258	0
Anläggningar egen regi	-173 837	-238 042	-162 140	39 378	-20 901	-29 360	-814
Anläggningar mottagna	-59 406	-66 493	0	-44 187	0	-15 219	0
VA-anläggningar egen regi	-67 195	-85 800	-45 615	-15 123	-5 354	-1 103	0
VA-anläggningar mottagna	-14 383	-15 975	0	-14 383	0	0	0
Summa utgifter	-391 525	-489 213	-267 676	-51 698	-27 676	-46 940	-814
Nettoexploatering	44 767	3 487	-79 142	100 856	13 175	7 413	-814

Exploateringsverksamhetens påverkan på resultaträkningen

Exploateringsverksamheten beräknas bidra med 21,1 miljoner kronor i årets resultat år 2021. Det är försäljning av mark i Entré Lillsjön som ger realisationsvinst. Inga investeringsbidrag från exploatörer inkommer och inga anläggningar tas över detta år.

	Total budget	Total prognos	Bokfört till och med 2019	Uppdaterad budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
TILL RESULTATRÄKNING							
Försäljning av mark	190 087	268 107	132 267	32 206	25 614	0	0
Ersättning från företag	110 581	73 910	34 731	49 030	0	26 820	0
Gåva mottagna anläggningar	59 406	66 493	0	44 187	0	15 219	0
Verksamhetens intäkter, summa	360 074	408 510	166 998	125 423	25 614	42 039	0
Bokfört värde försäljning mark	-76 704	-82 268	-50 841	-21 335	-4 528	0	0
Exploateringskostnader (försäljn/nedvård)	0	-635	-635	635	0	0	0
Verksamhetens kostnader, summa	-76 704	-82 903	-51 476	-20 700	-4 528	0	0
Årets resultat	283 370	325 607	115 522	104 723	21 086	42 039	0
TILL BALANSRÄKNING							
Anläggningstillgångar	-233 243	-304 535	-162 140	-4 809	-20 901	-44 579	-814
Anläggningstillgångar VA	-81 578	-101 775	-45 615	-29 506	-5 354	-1 103	0
Omsättningstillgångar	0	0	-8 445	3 317	3 107	-1 258	0
Tillgångar, summa	-314 821	-406 310	-216 200	-30 998	-23 148	-46 940	-814
Skuld/förutbetalda intäkter ej VA	0	1 670	0	0	0	0	0
Skuld/förutbetalda intäkter VA	76 218	82 520	21 536	27 131	15 237	12 314	0
Skulder, summa	76 218	84 190	21 536	27 131	15 237	12 314	0

15.1 Exploateringsbudget per projekt

Nedan redovisas kassaflöde/nettoexploatering per pågående exploateringsprojekt.

Pågående projekt, tkr	Total budget	Total prognos	Bokfört till och med 2019	Uppdaterad budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
9013 Logistik Bålsta kv 3-4	43 819	31 392	-61 728	83 223	10 010	12 314	0
9021 Frösundavik	-18 767	-21 952	-21 744	2 977	0	0	0
9031 Draget	20 662	-10 526	-14 281	34 943	0	0	0
9041 Svarta Lutans Väg	581	3 581	3 665	-3 084	0	0	0
9051 Viby Äng	0	-898	1 302	-1 302	0	0	0
9061 Våppeby Äng	12 103	11 425	10 997	1 106	0	0	0
9071 Mellanby	83	1 040	1 069	-986	0	0	0
9090 Bålsta C etapp 0/del av etapp 1	-24 000	-24 000	-3 279	0	0	-24 000	0
9100 Tvåhusplanen	-2 850	-3 401	-74	-10 084	-15 412	22 720	0
9110 Lillsjöns företagspark	1 810	4 502	5 002	-3 192	0	0	0
9120 Björkvallen	0	0	-71	2 605	-2 093	-441	0
9130 Entré Lillsjön	11 326	12 324	0	-5 350	20 670	-3 180	-814
Summa nettoexploatering	44 767	3 487	-79 142	100 856	13 175	7 413	-814

16 Ekonomistyrprinciper

Syfte

Syftet med ekonomistyrprinciper är att klargöra kommunens olika ansvarsinstanser samt det regelverk som styr kommunens ekonomiska verksamhet.

Ansvarsfördelning

Kommunfullmäktiges ansvar

Fastställer ekonomiska ramar för nämnderna.

Fastställer kommunens övergripande mål.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsens roll är att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämndernas verksamhet (Kommunallagen 6 kap 1§).

Det åligger styrelsen särskilt att ha hand om den ekonomiska förvaltningen, vilket bland annat innebär att ta ställning till vilka åtgärder som utöver nämndernas åtgärder ska vidtas om resultatutvecklingen avviker från den planerade. Kommunstyrelsen ska även göra nödvändiga framställningar till kommunfullmäktige.

Det är kommunstyrelsen, som genom sin ledande och samordnande roll, har ett övergripande ansvar för att utveckla och förvalta kommunens styrprinciper och modeller.

Göra noggranna genomgångar av dotterbolagens resultat och verksamhet (Håbohus AB, Håbo Marknads AB) i samband med delårs- och helårsbokslut.

Nämndernas ansvar

Nämnderna ansvarar inför fullmäktige - inom respektive ansvarsområde - att fullmäktiges intentioner efterlevs.

Nämnden ansvarar för att kontinuerligt analysera kvalitet och resultat i sitt grunduppdrag och utifrån analysen formulera utvecklingsmål. Nämnden ansvarar för att innan verksamhetsårets början ha en fastställd verksamhetsplan som beskriver grunduppdrag och utvecklingsmål.

Nämnden fastställer en budget utifrån de givna ekonomiska ramarna.

När obalans råder mellan ekonomi respektive verksamhet i form av kvalitet eller kvantitet är det således ekonomi som är överordnat. Hänsyn ska tas till lagstiftning eller ambitionsnivåer fastställda av kommunfullmäktige. Detta innebär att nämnden har mycket långtgående befogenheter och skyldigheter att vidta åtgärder för att hålla budgeten.

Nämnden är skyldig att hålla sig informerad om den ekonomiska utvecklingen (uppföljning och prognoser över budget- och verksamhetsutfall) och snabbt vidta åtgärder som leder till att budgeten hålls. Nämnden måste således fatta beslut om åtgärder. Utöver beslutade rapporteringstillfällen ska nämnden skyndsamt rapportera till kommunstyrelsen om väsentliga förändringar inträffar i verksamhet och i resultatutveckling.

Håbo kommun är en decentraliserad organisation vilket innebär att det är principiellt viktigt att inte överföra problemlösningen till högre nivåer eller till annan nämnd. Åtgärderna får således *inte* innebära att problemet överförs på annan nämnd eller kommunstyrelsen.

Det förhållandet att vissa poster i budgeten på kort sikt är "opåverkbara" för nämnden fritar den inte från ansvaret att hålla totalbudgeten. Nämnden ska genom planering och uppföljning ha sådan överblick att "opåverkbara" kostnader täcks inom den beslutade budgetramen.

Nämndsledamöter är skyldiga att medverka till att beslut om åtgärder för att hålla budgeten efterlevs. Om de förslag som framlagts av förvaltningen inte är acceptabla, ur nämndens synvinkel, är nämnden skyldig att fatta alternativa beslut som är genomförbara under året och som leder till att den av fullmäktige fastställda budgeten kan hållas.

Kommundirektörens ansvar

Kommundirektören ansvarar för att i samarbete med kommunstyrelsen leda, samordna, utveckla och följa upp kommunens verksamheter.

Kommundirektören har ett särskilt ansvar att följa den ekonomiska utvecklingen och regelbundet informera kommunstyrelsen om denna.

Kommundirektören leder arbetet i kommunens ledningsgrupp. Arbetet ska präglas av helhetssyn, syftar till att samordna och effektivisera kommunens verksamheter samt att leda arbetet med att omsätta kommunfullmäktiges övergripande mål till handling.

Förvaltningschefens ansvar

Förvaltningschefen arbetar fram den budget och verksamhetsplan som ska beslutas av nämnden.

Förvaltningschefen analyserar kontinuerligt verksamhetens grunduppdrag och utvecklar sitt arbetssätt i syfte att uppnå högre effektivitet och större värde för medborgaren.

Förvaltningschefen bistår sin nämnd med underlag för att underlätta för nämnden att fatta beslut.

Förvaltningschefens och linjechefers ansvar

Kommunens samtliga chefer med budgetansvar har ansvar för sina verksamhetskostnader och intäkter, samt för sin verksamhets grunduppdrag och kontinuerliga utveckling. Ansvaret innebär att verksamheten måste anpassas efter fastställda ekonomiska ramar samt politiska beslut, även om de ekonomiska förutsättningarna ändras under året.

Taxor och avgifter

Kommunfullmäktige beslutar om övergripande principer och regler som rör taxor och avgifter för kommunal verksamhet liksom taxors och avgifters storlek. Taxor och beslut ska redovisas i budget dokumentet årligen.

Driftbudget

En total budgetram beslutas per nämnd och år. Inom budgetramen kan nämnden fatta beslut om omfördelning så länge detta är förenligt med mål och direktiv beslutade av kommunstyrelse och kommunfullmäktige.

Tilläggsbudget

Tilläggsbudget ska tillämpas med stor restriktivitet. Omständigheter som medför att det vid budgettillfället råder stor osäkerhet kan medföra att fullmäktige och/eller kommunstyrelsen innehåller budgetutrymme för att senare fördela via tilläggsbudget. Alternativt kan kommunen budgetera ett resultat inom vilket de svårprognostiserade kostnaderna ryms.

Internredovisningsprinciper

Vissa kostnader belastar driften schablonmässigt för att spegla den verkliga kostnaden för verksamheten.

Kapitalkostnader

Kapitalkostnader, i form av avskrivning och internränta på genomförda investeringar, belastar driftbudgeten för den verksamhet som investerar. Investeringens värde skrivs av (fördelas) under livslängden och avskrivningskostnader uppstår under den tiden. Det uppstår också en kostnad i form av ränta på investerat kapital, så kallad internränta. Räntenivå fastställs årligen.

Huvudregeln är att driftbudgetramen inte förändras utifrån kapitalkostnadernas förändring. Syftet är att verksamheterna ska prioritera mellan investering och driftkostnader.

Undantaget är kapitalkostnader för väsentligt värde som kompenseras till verksamheterna i samband med den årliga budgetprocessen, exempelvis vid nybyggnationer eller större investeringar.

Personalomkostnader

På utbetald lön läggs ett personalomkostnadspålägg (PO-pålägg) med 40,15 procent (år 2021) för arbetsgivaravgifter, avtalspension, försäkringar och löneskatt. Pålägget är lägre om det avser ersättningar som inte är pensionsgrundande.

Internhyra

Kostnad för internhyra belastar verksamheten för de lokaler som verksamheten använder. Internhyran beräknas schablonmässigt baserad på kommunens självkostnad för lokalen. Förändring i internhyran orsakad av prisförändring kompenseras med ändrad budgetram för verksamheten. Budgeten för kommunala lokaler följer med lokalen oavsett intern hyresgäst.

I internhyran ingår inte ökade lokalkostnader vid exempelvis evakuering.

Investeringsbudget

Definition av investering

En investering är en anskaffning av en varaktig tillgång med ett betydande ekonomiskt värde och en livslängd som är längre än 3 år. Tillgång är mark, byggnad, teknisk anläggning, maskiner eller inventarier.

Med inventarier menas annan icke fast utrustning än maskiner. Begagnade inventarier och maskiner räknas inte som investering. Gränsen för vad som anses som betydande värde för en inventarie, det vill säga inköpsvärdet, är ett halvt prisbasbelopp (År 2021: 23 650 kronor). För inventarier som har ett funktionellt samband eller som kan anses ingå som ett led i en större inventarieinvestering bör bedömningen göras utifrån inventariernas sammanlagda anskaffningsvärde.

För investeringar i anläggningar går beloppsgränsen vid ett väsentligt värde för anläggningen.

Utredningar om behov av investeringar eller utredningar i förberedelsefas kan inte räknas till anskaffningsvärdet. Kostnaderna för utredning i en beställd förberedelsefas finansieras i den beställande nämndens driftfram när kostnaden uppstår.

Planer såsom översiktsplaner, planprogram och detaljplaner är inte investering.

Investeringar får inte göras i någon annans egendom.

Investering i lokaler som hyrs ut internt av fastighetsavdelningen

Respektive nämnd ansvarar för planering av sin lokalförsörjning. Vid behov av nya lokaler eller förändringar i befintliga lokaler, vilka hyrs från fastighetsavdelningen, ska förvaltningen/nämnden initiera det. Den beställande nämnden ansvarar för finansieringen, det vill säga motiverar investeringen utifrån behov och begär investeringsbudget.

Nya lokaler eller ändringar i lokaler resulterar i ökade internhyreskostnader. Beställande nämnd ska ta hänsyn till den därmed sammanhängande ökade internhyran i driftbudgeten.

Investeringsbudgeten överförs sedan till fastighetsavdelningen via begäran av beställande nämnd och genom beslut av kommunfullmäktige.

Om investeringsbeloppet är under 200 000 kronor är det inte investering, utan en driftkostnad som direkt belastar den beställande nämnden.

Investeringsbudget

En tioårsplan för investeringar ska tas fram årligen. Den ska ligga till grund för de investeringar som begärs i den årliga budgetprocessen.

Fullmäktige beslutar om totalbudget för nämnders investeringsprojekt som uppgår till minst 5 miljoner, oavsett tidsomfattning. För sådana projekt som startar under planåren, ska beloppen ses som en plan, och beslut om budget sker i nästkommande budgetprocess.

Fullmäktige beslutar också om årlig rambudget för nämndernas övriga investeringar, såsom mindre anläggnings- och fastighetsinvesteringar, inventarier, transportmedel samt för komponentbyten. Denna budget fördelar nämnderna i sin budget efter behov.

När fullmäktige beslutat om investeringsbudget som avser fastigheter, efter begäran från beställande nämnd, innebär det också att budgeten överförs från beställande nämnd till fastighetsavdelningen.

För de taxefinansierade verksamheterna VA och Avfall fastställs budget separerat från den skattefinansierade verksamheten.

Investeringsbudgeten ska fördelas på respektive genomförande år i form av budget och plan.

Positiva och negativa avvikelser i investeringsprojekt vars beslutade totalutgift är 5 miljoner kronor eller mer, överförs till kommande års investeringsbudget, så länge projektet pågår.

Ej förbrukad investeringsbudget som ingår i rambudget för de resterande investeringarna överförs normalt inte till nästkommande år. Överföring måste begäras hos kommunfullmäktige och motiveras av nämnd.

För investeringsprojekt som omfattar minst 5 miljoner kronor ska genomförandebeslut fattas av beställande nämnd/styrelse innan genomförandet startar. När sådana projekt avslutas ska slutrapportering om projektet redovisas till beställande nämnd/styrelse. Detta sker vid nästkommande ordinarie uppföljningstillfälle (delårsuppföljning mars, delårsrapport augusti och årsredovisning). Projekt över 50 miljoner kronor ska rapporteras till fullmäktige.

Investeringsbudgeten får inte omvandlas till driftbudget eller tvärtom.

Om totalprognos för ett investeringsprojekt, där budget beslutats av kommunfullmäktige, överstiger totalbudget med mer än 5 % ska beställande nämnd beskriva orsak och redovisa åtgärd till kommunfullmäktige. Avvikelser på över 2,5

miljoner ska dock alltid orsaksbeskrivas och åtgärd ska redovisas till fullmäktige. Gäller det fastighetsinvesteringar ska beställande nämnd samråda med fastighetsavdelningen.

Övriga investeringar ska inrymmas inom den årliga ramen vilket innebär att åtgärder behöver vidtas på respektive ansvarsnivå.

Exploateringsbudget

Exploatera är att anskaffa, bearbeta och iordningställa råmark för att kunna bygga bostäder, affärer, kontor eller industrier. Där ingår också att bygga kompletterande gemensamma anordningar som gator, grönområden, VA- och elanläggningar m m.

För varje nytt exploateringsprojekt ska budget fastställas av kommunstyrelsen, eller i väsentliga fall kommunfullmäktige, senast i samband med genomförandebeslutet. Information om investeringsbehov som en följd av ett exploateringsprojekt ska ges sammanhållet med ärende om exploateringsbudget för projektet. Informationen om investeringsbehovet ska även omfatta kostnadsbedömningar.

Aktuella projekts budget samt en sammanställd exploateringsbudget redovisas i kommunens budget.

Väsentliga förändringar i projekten, vilka leder till avvikelse från projektets fastställda budget, ska tas upp till kommunstyrelsen för ny behandling.

Räntekostnad för bundet kapital under projektiden debiteras tillgångarna i projektet, baserat på genomsnittlig ränta.

Uppföljning

I ekonomiuppföljning februari lämnar nämnder uppföljning och prognos för driftbudget och investeringsbudget till kommunstyrelsen.

I delårsuppföljning mars lämnar nämnder och styrelser uppföljning och prognos för driftbudget med volymmått, investeringsbudget och exploateringsbudget till kommunfullmäktige.

I delårsrapport augusti lämnar nämnder, styrelser och bolag uppföljning och prognos av ekonomi (driftbudget, investeringsbudget, exploateringsbudget) och verksamhet (grunduppdrag och utvecklingsmål).

I årsredovisningen rapporterar nämnder, styrelser och bolag uppföljning av ekonomi och verksamhet.

Vid väsentliga avvikelser i nämndens löpande uppföljning ska nämnden skyndsamt rapportera till kommunstyrelsen med förslag till åtgärder som nämnden beslutat eller kommer att besluta.